

SOTIFØNIA

ØSTENSJØVANNETS
VENNER

Nr. 8 - mai 1994 - årgang 5

Bladet sendes gratis til alle ØVVs hovedmedlemmer.
Løssalg kr. 30,-

Sothøna redaksjonen:

I redaksjonen:

Finn A. Gulbrandsen, Selma M. Monsen,
Marianne Østbye, Grethe Brosstad, Anne-Berit Gyberg,
Alf Skjeseth med meget god hjelp fra de øvrige styre-
medlemmene

Omslagsfoto: Grete Zahl, Dagpåfugloye

Forsidelogo: Anne Durban

Foto: Redaksjonen

Layout: Selma M. Monsen

Brev til redaksjonen og annonsebestilling sendes:
SOTHØNA, v/Marianne Østbye, tlf.: 22 29 61 61
Postboks 15 Abelso, 1105 Oslo 11

Foreningens styre:

Leder: Finn A. Gulbrandsen, tlf.: 22 27 28 10

Nestleder: Marianne Østbye, tlf.: 22 29 61 61

Sekretær: Selma M. Monsen, tlf.: 22 27 12 54

Kasserer: Gerd Hansen

Styremedlemmer: Manuel Rojas, Hanne Skram

Varamedlemmer: Bjørn Jacobsen, Tor Jacobsen,
Kari Lønstad, Johan Mollat

Kontaktpersoner arbeidsgrupper:

Abildsø Gård: Marianne Østbye, tlf.: 22 29 61 61

Slåtteng-gruppa: Johan Mollat, tlf.: 22 27 39 93

Standgruppa: Kristin Kvarme, tlf.: 22 18 72 20

Overvåkningsgruppa: Finn og Marianne

Postgruppa: Hanne Blesvik, tlf.: 22 74 42 22

Post til styret:

Østensjøvannets Venner
Postboks 15 Abelso, 1105 Oslo 11

Postgironr.: 0801.273.1826

Bankgironr.: 6062.05.12861

Stiftelsen Østensjøvannets Kulturfond:

Representert ved Oslo Bys Vel, Verdens Naturfond,
Fortidsminneforeningen, Akershus 4H og ØVV.

Leder Herman Berger, Bolerskogen 59, 0691 Oslo 6

Postgironr.: 0824.076.7776

Bankgironr.: 6062.05.13035

Medlemspriser 1994:

Hovedmedlem: kr. 60,-

Husstandsmedlem: kr. 5,-

Foreninger, o.l.: kr. 300,- (minimum)

Firmaer o.l.: kr. 600,- (minimum)

Betales til foreningens post- eller bankgiro

Fuglevakta:

Telefonvakt/Døgnvakt

Ved Faunakriminalitet, syke og skadede fugler

Norsk Ornitologisk Forening, mobil tlf.: 94 72 95 00

ØVVs fuglevakt: Werner Alvestad tlf. 22 27 91 55

Forurensning:

Vannverkets Telefonvakt/Døgnvakt

Ved uregelmessigheter, oljeutslipp etc. tlf.: 22 65 89 60

Sothøna er trykket på Svanemerket papir.

Leder:

Vernesaken og Oslo kommune

I forrige bystyreperiode ble det etter vedtak i bystyret i 1989 og bygningsrådet i realiteten tverrpolitisk enighet om å gå inn for Oslo kommunes skjøtselsplan for Østensjøområdet, som naturreservat og landskapsvernområde. Da bygningsrådet forkastet kirkevergens forslag til gravlund ved Abildsø, uttalte de at "Bygningsrådet har lagt vekt på Fylkesmannens og Riksantikvarens begrunnelse for vern av nasjonale og regionale verdier, og oppfordrer statlige myndigheter til å avklare områdets verneverdi etter eget lovverk."

Dette arbeidet driver nå Riksantikvaren med.

På denne bakgrunn er alle utspill rundt Abildsø gård siste år merkverdige. Golfbanesaken og gravlundsaken har ført til stort arbeidspress på Østensjøvannets Venner. Enstemmig vedtak i bystyret i forbindelse med "Grøntplanen for Oslo" angående Østensjøområdet og byråd Terje Kalheims uttalelse i Aftenposten 20.april burde gi en klar indikasjon på at gravlund ved Abildsø/Eterveien blir tatt ut av "Kommunedelplanen for gravlundsarealer".

Vi skal følge godt med.

Skjøtsel av Østensjøvannet

*Kantene rundt Østensjøvannet er utsatt for kraftig erosjon.
De skriker etter skjøtsel.*

60-tallets parkifisering med plen ned til vannspeilet fjernet vegetasjon som holdt på jordsmonnet. Beitende gjess bidrar til å øke problemene fordi de snauspiser kantene slik at eventuell ny vegetasjon ikke får fotfeste.

Terskelen mellom Østensjøvannet og Bogerudmyra forfaller.

La oss håpe at rette instans tar signalene alvorlig i tide.

Finn

ABELSØ

Oppsummering: Abelsø er første gang nevnt skriftlig i "Den røde bok" - biskop Eysteins jordebok fra 1396. Christianias først lege, dr. Peder Alfsen bygslet gården i 1630. Trelasthandler Christen Brochmann kjøpte gården i 1751. Midt i 1820-årene solgte Diderik Brochmann, Christens sønn, til skipskaptein Trepka, som igjen solgte til Jørgen Wetlesen. Wetlesen startet landets andre landbruksskole på Abelsø, og drev skolen med hjelp av sønnene Niels og Fredrik. Fredriks kone, Minna, startet så Europas første husholdningsskole for piger.

Hun var norsk helt igjennom Minna Wetlesen, selv om foreldrene hennes var danske. Hennes far var sjøoffiser Wilhelm Bülow. Under krigen med England 1807 og årene utover var han loytnant, ble tatt til fange og fort til England, hvor han var krigsfange. På en dramatisk måte kom han imidlertid hjem igjen. Som loytnant hadde Bülow det godt, slik som offiserene brukte å ha det, og han fikk også høve til å tjene litt. Mannskapene derimot hadde det slett ikke noe særlig bra. Blant fangene var en gammel båtsmann som var taus og lukket. Han var også fange. Bülow stakk til ham en rull tobakk en dag, båtsmannen tok den og sa ingen ting. Bülow fortsatte å gi ham tobakk. En dag kom det beskjed om at mannskapet kunne få reise hjem. Bare offiserene skulle bli igjen. Like for de skulle forlate skipet, kom båtsmannen inn i Bülows kahytt. "Bytt klær med meg og gå," sa han. Bülow ville ikke. "De har kone og barn som venter Dem. Ingen venter på meg. Fort, fort!" Så byttet de klær, og Bülow tenkte det skulle være en lett sak å skaffe båtsmannen fri når han selv kom hjem. Et varmt håndtrykk, et langt blikk. "Det var den tobakken," sa båtsmannen og skjøv ham ut gjennom døren.

Da Bülow lå for døden, snakket han om båtsmannen. "Jeg fant ham aldri igjen. Det har fulgt meg i halvhundre år. Nå skal jeg dø, og jeg vet intet om ham som ofret seg for meg."

Det laget seg slik at Bülow kom til å bosette seg i Drammen, hvor han drev skipsrederi. Hans hustru var også født v. Bülow. Her i Drammen ble så Annette Wilhelmine (Minna) v. Bülow født den 18. januar 1821. Her bodde hun til hun var 13 år gammel, da døde hennes far, og moren, som aldri hadde kunnet glemme Danmarks blidere landskap, besluttet å reise dit ned igjen og bosette seg der for godt. Men Minna var nå

Minna Wetlesen

norsk hun. Hun var så glad i landet sitt; men det var jo ikke noen vei utenom, hun måtte bli med moren. Øyensynlig stod det ikke så særlig strålende til for dem økonomisk, for i København måtte Minna hjelpe til med økonomien ved finere håndarbeid. Og lynende flink var hun, den rene kunstner; men det var ikke meget å tjene på det, så da noen fortalte henne at det var mer lønnende å sy regimentskjorter, reiste den tapre unge piken til de militære myndighe-

ter for å få en jobb. Hun måtte lete lenge før hun traff obersten, som hadde med det å gjøre. Her fortalte hun hva hun hadde på hjertet, men obersten tok den vakre unge syttenårs piken under haken og sa: "Nei min pie, De har et altfor kønt ansigt til at sidde og sy regimentsskjorter." Minna ble livende redd over en slik intimitet og styrtet ut med en gang, ja sprang for livet. Slik endte hennes forbindelse med det militære. Så var det ingen annen råd enn å begynne med sommen igjen.

Som nevnt ville hun heller ikke utdanne stemmen sin, men noe var det som stadig lokket og drog. Det var fodelandet, Norge, og da det så viste seg en sjanse til å komme tilbake dit, grep hun den med begge hender. En guvernanteopost var ledig, Minna søkte og fikk den posten. Så var hun igjen i sitt kjære Norge, og her møtte hun eventyret i form av den unge Fredrik Wetlesen. Hun ble hans store opplevelse. Det var kjærlighet ved første blikk, i den grad, at som før nevnt begynte det en ny tidsregning for Fredrik Wetlesen fra den dag Minna lovet å bli hans. Det ble bryllup, det ble Abelsø, og her fant fru Minna at hun var kommet i den rette havn.

Og det var et virke som lå for hennes strålende evner. Først landbruksskolen og så husmorskolen. Det ble nok av trengsel for å holde den oppe, men hun gav seg

ikke fru Minna, hun kom seg igjennom, og hjemmet hennes sluttet trofast opp om henne.

Hun så hvor velsignelsesrik husholdningsskolen på Abelso var, og derfor var det så naturlig at hun med sin virketrang også søkte å få Stortinget til å opprette flere slike skoler utover landet. Søren Jaabæk var jo en mektig mann i den tiden, og undervisning og opplysning lå ham varmt på hjertet. Derfor skrev Minna Wetlesen til ham om planene sine. Hva svarte så Jaabæk på fru Minna til Abelsøs ærbødige og varme forespørsel? Jo, skrev han, fru Minna fører en glimrende penn, men tiden er ennå ikke inne til at det kan gjøres noe for våre kvinner!

En skulle tro at skolen hennes og den store gården var mer enn nok for henne, men nei da. I de årene var det stor interesse for håndarbeidet i Aker, og her var fru Wetlesen med liv og sjel. Hun stiftet "Forening til hjelp og støtte for den oppvoksende ungdom", hvor en lærte spinning, veving og det som stod særlig høyt dengang - stråfletting. Undervisningen kom i gang for skolebarna, fru Wetlesen var selvsagt med i komiteen, og i 1871 ble den første utstillingen fra alle arbeidsskoler i Aker holdt. Det var både for å vekke interesse og for å få ensartet undervisning. Den så bra nok ut på overflaten denne undervisningen, men den var noe nytt, og all begynnelse er jo vanskelig. Det fikk også de som hadde med håndarbeidsundervisningen, erfaring. "Til alle andre vansker," forteller Evje i Akers historie, "kom den at foreldrene mange ganger ikke ville la barna gå. Så la fru Wetlesen i vei, gikk hjem til de gjenstridige og snakket med dem enkeltvis. Ingen kunne stå seg mot hennes talegaver, hennes begeistring og tro på arbeidets velsignelse. De gav seg over, og barna kom på skolen. Det var ikke bare i sin egen krets hun tok seg av det på det vis. Hvor som helst hennes hjelp ble påkalt, motte hun fram. Da en begynte med de årlige utstillinger omkring skolene, motte det alltid mange opp. Fru Wetlesen også. Den hellige ild som brant i henne, forplantet seg til alle som kom innenfor hennes tryllekrets. Løfte kvinnens arbeid og kvinnen selv på et høyere stadie, adle arbeidet, skape orden, renslighet og skjønnhet i småhjemmene i Aker og videre utover det hele land - det var mål Minna Wetlesen hadde stilt seg."

Men det var da ikke bare slit - hun fikk da også påskjønnelse. I 1882 ble fru Minna Wetlesen hedret med Selskapet for Norges Vels store solvmedalje som en erkjennelse for hennes banebrytende arbeid.

Skolen døde heller ikke med henne, da hennes time slo - den ble fortsatt, ja til og med utvidet på Berger i Asker av hennes datter Fredrikke og hennes sviger-sonn, Halvard Torgersen. Hun bodde nemlig der på sine gamle dager. Og her lukket hun også sine øyne den 14. mars 1891.

Hun søkte også å rekke en videre krets enn den som søkte Abelso. Derfor skrev hun i de få ledige stundene hun hadde. Her er det som hun har gitt ut:

Nogle Ord til unge, uerfarne Husmodre paa Landet. Tilegnet elevene fra Abelso, Kra. 1871. 8.-23 s. Anonymt. Avtrykk uten titelblad av Folkevennen XX, s. 362-83.

Husholdningsbog for unge Husmodre i By og Bygd. Af Minna Wetlesen. Chra. 1891. 8. 1 portr. X s., 215 s. Kom i tre opplag. Oversatt til svensk.

I Husmoderen 1887, s. 4-5, Om vore bondepigers opdragelse og uddannelse. - 1890, side 131-133 og 139-40: Nogle ord til unge husmodre. - For øvrig har hun så vel i dette blad som i Almuevennen og Norsk Landmandsblad 1884 skrevet forskjellige artikler om husstell, håndgjerning m.m., oftest under merket M.W.

Så var da denne ildsjel borte. Det kom varme minneartikler om henne i avisene. De var ikke så lange og ikke med så godt utstyr som nå, når et stort menneske dør; men de ytet hennes arbeid full honnør. Det kom også minnedikt til hennes ære.

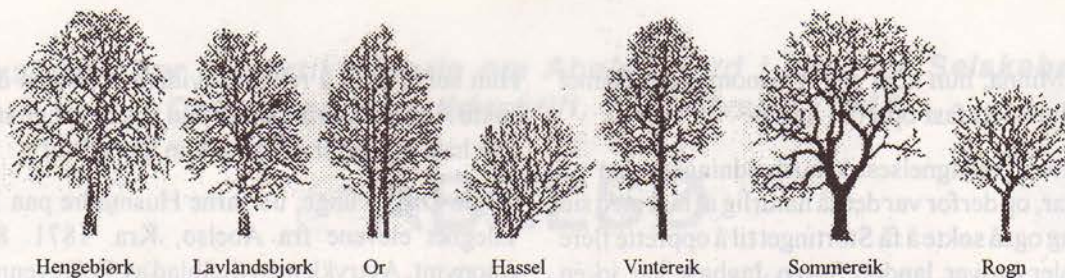
Sogneprest Ole Moe, den store skolemannen i Aker, han visste hvilken innsats Minna Wetlesen hadde gjort, og derfor fikk han opprettet et lite legat til beste for opplæring i håndarbeid, og det bærer hennes navn. Men de vakreste minneruner er vel disse få som Johan Evje har ristet over henne i Akers historie. Der vil de stå og lyse.

"Minna Wetlesen døde 1891 - skaperen av håndarbeidsundervisningen i Aker - hun som reiste den første husholdningsskole i Europa - som gikk i hytter og hus, snakket med småfolk og viste vei til lysere tider - som holdt sin skole oppe om stottene falt fra - hun som ingen motstand kunne knekke - en ildsjel, et herlig menneske, Akers største kvinne gjennom hundre år."

Ja, den gamle gården har hatt en rik historie, som kulminerte med Wetlesen-familien. Den solgte eiendommen i 1890 til Karl Gustafson. Nå er den på 400 mål, så det er fremdeles en stor eiendom. Den nåværende eier Gustav Gustafson overtok gården etter sin far i 1913. det er bygd meget i hans tid, således låve i 1913, drengestue i 1937 og stall i 1938.

Men tross for at prosaen og den jevne hverdag således igjen har holdt sitt inntog på Abelso, så hviler det likevel en eventyrets glans over gården her hvor fordom militære herrer og store forretningsmenn hersket, her hvor det rikeste menneskelige liv hadde sin største blomstring under Fredrik, Niels og sist, men ikke minst, under Minna Wetlesen.

Karl Haugholt

Hengebjørk

Lavlandsbjørk

Or

Hassel

Vintereik

Sommereik

Rogn

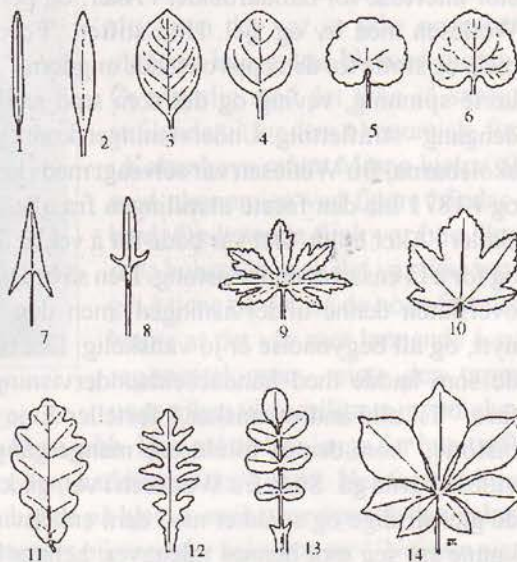
Vi ser på forskjellige trær

Eika

Eika hører til bøkefamilien. I Norge finnes to arter, sommereik og vintereik. Den først nevnte er den vanligste. Treet har grov stamme, buktet fjærlappede blad og hann- og hunnblomster på samme tre. Hannblomstene danner tynne, hengende rakler, hunnblomsterstanden er et aks eller en fåblomstret kvast med en skål omkring hver enkelt blomst. Frukten er en nøtt (se tegningen nedenfor). Ved modningen dekker skålen bare den nedre delen av notten som til slutt faller ut av skålen.

Ingen andre treslag i Norge kan måle seg med sommereik i tykkelse. De mest kjente eiketruer har alle et stammetverrmål på nærmere 3 m. De av dere som ferdes rundt Østensjøvannet, har kanskje registrert den flotte eika som står i hjørnet av haven til Østensjø gård. Hvor stort er stammetverrmålet på den tror du?

Bladprofiler

1. Linjeformet. 2. Lansettformet. 3. Ovalt. 4. Eggformet.
5. Nyreformet. 6. Hjerterformet. 7. Pilformet. 8. Spydformet.
9. Håndfliket. 10. Håndlappet. 11. Fjærlappet. 12. Fjærfliket.
13. Ulikefinnet. 14. 7-koblet.

Eik (sommereik)

Veden hos de to eikeartene er hard og sterk. Virket brukes til båter, møbler, parkettgulv, redskaper og til brensel. Eikeved blir dessuten brukt til røyking i hermetikkindustrien. Barken inneholder meget garvesyre og brukes til garving.

Edvard Munch har brukt eika som del av sitt bilde HISTORIEN. Bildet fremstiller den muntlige fortelling fra slekt til slekt. Bildet er en del av utsmykningen i Aulaen på Universitetet i Oslo. For øvrig hører eika også med i den klassiske mytologi.

Aschoug Forlag har godkjent bruk av tegninger

Av Grete Zahl

Spisslonn

Osp

Lind

Ask

Bok

Alm

Komponisten, Willy Bjarne Eriksen er 41 år, utdannet lege, spiller gitar og fiolin. Han er svært glad i naturen. Sangen, "Juvelen", ble til i forbindelse med Østensjø skoles 75-års jubileum der elevene framførte musikkspillet "Den blå glasskulen".

Juvelen

Tekst og musikk:
Willy Bjarne Eriksen

Em Am Em Am Em Hm H7

1. Som skrinet har byen vår mange slags minner, fra krig og fra fred og om glede og savn. I
2. Og var du en svale fra Afrikas kyster på søk etter seng for de kommende små. Her
3. Og var du en sommerfugl, pen og lettsindig, i vimsete jakt etter farger og pry. Med
4. For skaperens have er fruktbar og frodig, men trenger så sårt til vårt kjærlige stell. Så

C D7 Em E7 A7 D7

gullskrinets eventyrverden du finner juvelen fra Zanzibars bugnende havn:
fant du oasen for evige lyster så skjermet fra bilstøy og asfalten grå.
sminke fra blomster du spilte deg yndig i bølgens fasetter som blinket av fryd.
skynd deg du sommerfugl, svale vær modig, slå ring om Guds gave, det lakker mot kveld!

Refreng:

G Em Hm C G A7 D7 G+

Østensjøvannet med ender langs kanten, sothøne, sivpurv i måkenes kor. Rundt

H7 C G C G D7 G

bredden, som edelstensbord om briljanten: fioler, konvaller og kløver i flor.

Vi har en grevling i taket ...

av Yngve Kvebæk

Yngve Kvebæk er leder av Nordre Øyern fuglestasjon og er naturskribent i ukebladet, Familien.

Knutsen og Ludviksen opplevde besynderlige ting - ikke minst grevlingen med tilhold i taket. Men så bodde de kjente herrerne i en tunnel, så det har kanskje sin naturlige forklaring?

Grevlingen graver nemlig selv et nettverk av tunneler som etter hvert kan oppnå anselige dimensjoner. Og tilholdsstedet kan gå i arv fra slektsledd til slektsledd. Enkelte grevlinghi skal visstnok ha vært i bruk i flere hundre år!

Grevlingen er slett ikke noe uvanlig dyr i Norge. I hvert fall ikke i Sor- og Midt-Norge, men likevel er det kanskje ikke så mange av oss som har sett den. Årsaken til det er at den hovedsakelig tørker søvnen ut av øynene når tusmørket faller på, og har sin aktive periode natterstid. Men da tar den også sin monn igjen! Roter og graver i jordbunnen tilsynelatende uten å ense omgivelsene i det hele tatt. Alteter som den er, gumler den i seg meitemark, notter, frosk og insekter av forskjellig slag. Selv de giftige paddene fortæres med utpregede nam-namlyder! Den er så opptatt med sitt at man lett kan få den på nært hold hvis man forholder seg rolig.

Jeg husker en episode for noen år siden der denne «svinsoksen» var innblandet. Jeg hadde lagt meg til for å sove i et telt - et ganske stort et med eget soverom. Plutselig våknet jeg ut på natten av romstoring ute i forteltet. Jeg kom meg forsiktig opp av soveposen, trakk glidelåsen på innerteltet lydlost ned trinn for trinn, tredje lommelykten ut gjennom sprekken og slo på lyset. Men da skal jeg hilse og si det ble leven! Grevlingen hadde kommet seg inn under teltveggen og var

ikke kar om å finne ut igjen! Det bar av gårde fra vegg til vegg - steikepanne, kjeler og kopper skvatt til alle kanter. Jeg er sikker på at ti ville hester ville fortone seg som et møte i Sjenertes Forening sammenlignet med dette. Omsider kom den seg ut, og jeg kunne prøve å få en blund på øynene igjen. Men neida - en halvtime senere gjorde den et nytt forsøk på å innnta gemakkene. Og jeg til å dunke og slå i teltduken etterfulgt av trampende føtter som fjernet seg i hui og hast. Dette gjentok seg til kjedsommelighet hele natten så noen søvn på meg ble det jo ikke den natten. På morgensiden tok jeg åstedet nærmere i øyesyn og fant årsaken til grevlingens iherdige innsats. Halvparten av brødet mitt var spist opp og hadde tydeligvis gitt mersmak. Så der sto jeg - uten søvn og uten mat!

Grevlingen er lett å kjenne igjen på de langsgående svarte og hvite stripene på hodet. Ellers gir den tykke og stric pelsen et gråhvitt inntrykk. Den humper liksom litt klossete av gårde. Men når det gjelder, kan den sette temmelig stor fart på seg. Den er et mårdyr slik som f eks jerven, og tannsettet bærer preg av det. Kraftige hjørnetenner i en solid kjeve gjør den til en ikke ufarlig motstander. Grevlingen har dessuten også tenner som mer kjennetegner planteetere, så den er usedvanlig godt rustet til å ta for seg av naturens herligheter.

Grevling

Tegnet av Stein Hoglund

Som mårdyr flest har grevlingen kjertler i bakenden som utsondrer en kraftig lukt. Dette er en viktig del av kommunikasjonen mellom familiemedlemmene og utenforstående artsfrender. Derfor kan man ofte se grevlinger som gnir bakenden sin mot steiner eller trær for å avsette sine personlige identitetsmerker.

Navnet grevling henspiller på de lange, krumme og kraftige klørne på framfottene, som fungerer som effektive graveredskaper. Nede i hulen sin - som er helårsbolig - har den innredet et stort kammer med sammenrasket plantemateriale som underlag. Som regel har den også et fast avtrede utenfor hiet så grevlingen er en systematisk skapning. Nede i hiet er den svært godt beskyttet mot farer, men blir den trengt opp i et hjørne ute i friluft, kun den utmerket vel forsvare seg også der. Da kan den finne på å gå til angrep der den benytter både kjeve, klør - og stinkkjertlene! Det er absolutt ikke tilrådelig å tirre en grevling...

Det gamle rådet om å putte trekull eller eggeskall i støvlene i jakten på grevling, er velkjent også i dag. Jeg skal aldeles ikke borge for sannhetsgehalten, men grevlingen skal etter sigende slippe benet når den kjenner at det knaser....

For øvrig er dette dyret godt representert i eldre litteratur og i gammel folketro. Et gammelt engelsk leksikon forteller at grevlingen ligner både rev og hund, lever på kjøtt og frukt, stinker veldig mye, feter seg opp ved å sove og viser sin alder på antall hull i halen. Et nytt hull hvert år! Et annet akseptert begrep var at bena var kortere på den ene siden - visstnok fordi grevlingen alltid gikk og ruslet langs etter

bakkeskråninger. Teorien lider imidlertid åpenbart ved at man har sett bort fra det faktum at fordelen den ene veien oppveies i ikke ubetydelig grad av ulempen på tilbakeveien...

Som vidundermiddel var deler av grevlingen slett ikke å forakte. Blodet helbredet spedalskhet og grevlingfett hjalp mot gikt og sår hals. En tann eller tunge var alle tiders lykkeamulett.

Hekser benyttet seg av grevlingfett i mangel av fett fra nyfødte barn. Dette var nemlig en av ingrediensene til den spesielle flygesalven som de var så avhengig av. Øvrige ingredienser var bl.a. et par giftplanter som ga hallusinasjoner. Faktum er at dette brygget i passende porsjoner visstnok gir en følelse av å sveve! Og ikke bare det - man fornemmer også at det vokser hår over hele kroppen - på varulvers vis. Et brygg for spesielt interesserte, med andre ord...

*ØVV takker alle sine
gjesteskribenter for deres
bidrag.*

Besøk distriktets oase!

Ett av Norges største hagesentre...
-en naturopplevelse for store og små!

- GODE TILBUD
- BEST KVALITET
- STØRST UTVALG

KOTENGs HAGESENTER

Gen. Ruges vei 107 - Tlf. 22 29 57 00

Mitt Østensjøvann -

Skrevet av Mette Thoresen, med hjelp av sin mann
Valentino Biuso og barna Elena (8 år) og Maria (6 år).

Tegnet av Elena

På forespørsel fra redaksjonen i Østensjøvannets Venner om å skrive et innlegg til siden: «Mitt Østensjøvann», svarte vi «ja» etter litt betenkingstid. Hva kan vel vi som en vanlig familie ha å bidra med i et medlemsblad for Østensjøvannets Venner? Men faktum er vel at mange av vannets brukere er som oss. Vi bruker Østensjøvannet og dets nærmeste omgivelser til alle årstider og i all slags vær, ikke fordi vi er spesielt fugleinteresserte, men fordi vi bor her. Østensjøvannet er det vi skuer fra vinduene våre og utsikten som andre misunner oss. Men hjemkommet fra Kragerø en sommer, var det merkelig å se på den grønne «sumpen» vi er vant til.

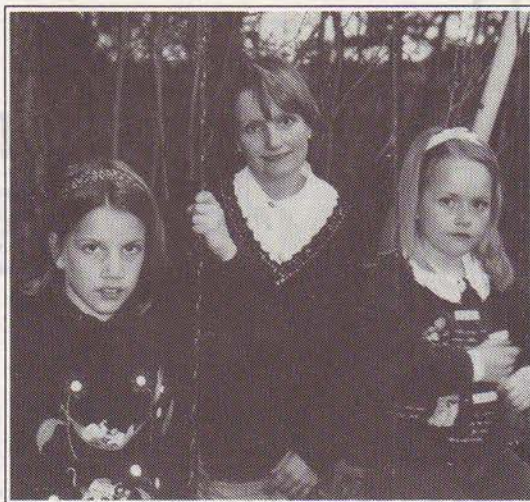
Om våren er vi tidlig ute for å kikke på fugler av ymse slag. Vi forsøker å finne reir og tilholdssteder for å få øye på de første nyutklekte ungene. Det er alltid like koselig å se både stokkender, canadagjess, toppdykkere m.fl. komme trippende eller svømmende med sine små håpefulle på slep. Vi må tilstå at selv om vi har hørt at fuglene blir overforet, tar vi gjerne med oss brodsmuler på vårparten. Vi forsøker alle å unngå å fore de innpåsletne måkene. Det er blitt en sport hos oss å prøve å lure de hvite og svarte sjøfuglene som er blitt «innlandskråker». Men vi tilstår gjerne

at de ofte stikker av med mye av innholdet i posene våre.

Vi har flere enn en gang blitt jaget av canadagjess som er redde for ungene sine. Da barna var ganske små, ble de så redde at de helst ikke ville gå tilbake til vannet. Men nå tar de til motmæle og freser høyere enn de toffeste gjessene. Gjessene er nok også de som legger igjen mest skitt, bokstavelig talt. Maria ville absolutt at vi skulle skrive om all fuglebæsjen rundt vannet. Gummistovler er omtrent påkrevet hele året, i hvert fall hvis man ikke har gamle, vanntette og avlagte sko å spasere med.

Men sykler ruller gjennom det meste, både vannpytter og fuglebæsj. Begge våre barn har trygget sine sykkelferdigheter på gangveiene rundt vannet. Området er flatt og mulighetene for pauser med innhold er tallrike på turen. Vi kikker på både fugler, joggere, fotballsparkere og skolekamerater underveis. Om vinteren hender det at vi kikker i bottene til de trofaste pilkerne også.

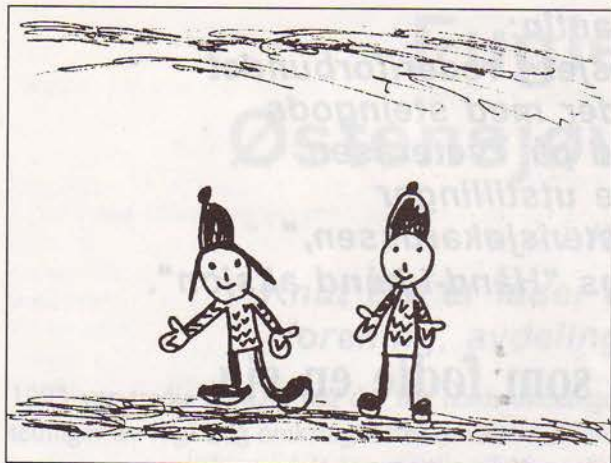
Enkelte ganger gidder vi ikke mer enn selve turen rundt vannet, andre ganger sykler vi videre forbi Rustad skole og inn i Østmarka. Der er det også tillatt å bade.... Men rett skal være rett, både Elena og Maria har «badet» i Østensjøvannet. Riktignok ikke med vilje, men med foreldre som helst vil se på sola, og barn som helst vil gå lengst ut mot vannkanten for å fore de små, sote fugleungene, er det fort gjort.....

Familien Biuso

Foto: Grete Zahl

Skolene i området er tydeligvis flinke til å bruke vannet både til lærdom og som friluftstilbud, så barna ender nok opp med mer flora- og faunakunnskap enn sine foreldre. Men vi kan alle ha glede av både dyrelivet og blomsterprakten uten å vite noe om alt det vi ser. Lokalhistorisk har vi også mye å lære om området, og bare ved å spasere rundt vannet kan vi finne både Østensjo Skole, Østensjo Gård og Abildso Gård.

Tegnet av Maria

Vinteren i fjor var en nydelig skøytevinter. Østensjøvannet hadde stålis i flere måneder, tror jeg. Jeg vet i alle fall at vi var mye på skøyter og at vi traff «alle» andre på skøyter også. Jeg tilstår gjerne at jeg liker snovintre bedre, men jeg må innrømme at jeg har savnet skøytegangen i år. Noen ganske få ganger har vi vært på skøyter, men de lange fine skøyteurene over vannet får vi heller repetere til neste år. Vi bor helt i nordenden av vannet, så jeg synes det blir litt kjedelig å traske over hele vannet for å komme på ski i skogen, men det er av og til greit å kunne spenne på seg skiene hjemme i stedet for å dra til andre utfartssteder.

Men nå er våren her og vi kan begynne å vente på nytt liv igjen. Vi gleder oss.

En gang vi var ute og spaserte i regnværet, traff vi på to menn som merket Canadagjess under brua ved Abildsø. De fortalte om fuglenes lange hostreise mot syd: Spania og kanskje Nord-Afrika, og hvordan de fikk informasjon tilbake derfra om fuglene fra «vårt» vann. Men svært mange overvintrer jo også, takket være den stabile foringen.

Med fare for konkurranse, må vi ta med alle bringebærene. De er små, men utrolig mange, og vi tror at det er bare vår fryseboks som fylles av sote, blote bringebær om høsten. Men når de kommer som nyrørt syltetøy på frokostboret, er det ingen som husker at det var «litt» kjedelig å plukke så mange, så lenge på sensommeren.

Tegnet av Maria

Følgende artikler fås kjøpt fra foreningen:

Luftfotografi av Østensjøvannet

	Ord.pris	Tilbud
Medlemmer	kr 150,-	kr 75,-
Ikke-medlemmer	kr 200,-	kr 100,-

T-skjorter

Medlemmer	kr 60,-
Ikke-medlemmer	kr 75,-

Postkort	kr 5,-
Almanakk	kr 30,-
Sothøna	kr 30,-
Klistremerker	kr 10,-
Fuglerapport 92/93	kr 25,-
Medlemsnål	kr 25,-

Luftfotografi og postkort selges også på Abildsø postkontor.

Postkort selges også på Oppsal bibliotek.

Send postgiro med bestilling og mottakers navn og adresse, så vil vi sende artiklene i posten. Foreningens postgiro kontonummer er 0801.273.1826.

Bjørn Lautin:

- tidligere informasjonssjef i rederiforbundet
  - nå kunstner, arbeider med steingods
  - har eget verksted på Tvetråsen
  - flere separate utstillinger
  - har bl.a. laget "Østensjøkarussen,"
- som ble delt ut under Lions "Hånd-i-hånd aksjon".

En vise om dråpen som fødte en sjø

Av Bjørn Lautin

Melodi: *Lugn vilar sjøn*

Drypp glitrende, du dugg fra grenen, finn veien mykt til mosens favn
og synk mot åren under stenen :/: som fører liv til skogens gavn. :/:

Når all Østmarktrær har drukket, selv blåbærlyngen har fått sitt,
og kantarellens tørst er slukket, :/: det likevel en bekk er blitt. :/:

Så dugg og regn i skjønn forening fra øst og syd kan strømme frem,
for vannets vandring har sin mening, :/: i Østensjø det får sitt hjem. :/:

Vår dråpe dugg ble til et rede der myggens larver myldrende
i Østensjø fikk fodestedet, :/: vel - for de få som nådde det. :/:

De fleste spiste nok karussen, med lystig lek som tidsfordriv,
men mens den slo med halestussen :/: var skjebnen skjult i breddens siv.:/:

For der, usynlig i det grønne, med glimt av gult i buk og blikk,
forkledd i sjoens farger skjønne :/: en gammel gjedde måltid fikk. :/:

Så sikkert var det slag med sporen som ble den leknes endelikt,
et sultent glefs, så var den foren, :/: i Østensjø er livet slikt. :/:

Spis og bli spist er livets lære, her lever livet så det kryr,
alt smått og stort vårt vann kan bære, :/: en verden i miniatyr.:/:

En smilerynke, gitt i glede til fugl og fisk og det som gror,
et helt fullkomment livets rede, :/: det rommer alt på denne jord.:/:

Når vi med takk ved bredden sitter, så må vi aldri glemme at
det var en dråpe dugg i glitter :/: som fødte Østensjø, vår skatt.:/:

Ang. Østensjø gård artikkelen på side 22

Denne delen av Østensjø gårds historie er tatt fra en oppgave laget av en lærerstudent. Navnet er dessverre ukjent. ØVV er interessert i å finne ut hvem som har laget oppgaven. Kan noen hjelpe oss?

Undervisnings- opplegg om Østensjøområdet

Endelig kan foreningen legge frem et opplegg for skoleverket om Østensjøområdet. Det er laget av Anna Kristine Pedersen, lærer i Osloskolen i en årrekke. Opplegget kan kjøpes av foreningen for kr 50,-.

Fuglelivet i Østensjøvannet 1993

Av Knut Eie

Knut Eie er leder av Norsk ornitologisk forening, avdeling Oslo og Akershus.

1993 var tredje året på rad det ble holdt ukentlige tellinger av fugl i og omkring Østensjøvannet. Flere personer var involvert i dette og samtlige fortjener en stor hyllest for sine bidrag. Uten disse personenes frivillige innsats ville ikke dette latt seg gjøre.

Jeg har tatt med arter eller observasjoner som ennå ikke er behandlet av sjeldenhetskomiteen LRSK. Derfor kan det hende at noen observasjoner ikke blir godkjent, og disse må da fjernes fra oversikten. Men jeg synes det er riktig å inkludere observasjonene her, for å gi et oversiktlig bilde av 1993.

I 1993 ble det observert 125 fuglearter i eller omkring Østensjøvannet. Dette er faktisk en forbedring i forhold til de to foregående år, da 108 arter ble sett i 1992 og 117 arter ble sett i 1991. Gjennom tidene er 198 arter observert ved vannet.

De to mest spesielle artene som ble sett i 1993 var skjeggmeis og lavskrike. Skjeggmeis er fortsatt sjelden i Norge og lavskrika er ikke akkurat noen byfugl. Snadderand, knekkand, taffeland, sivhauk og dverg-måke er andre interessante observerte arter.

Kommentarer om en del av artene følger. Helt til slutt følger en tabell over samtlige arter fra 1993.

STORSKARV

4 ind. floy over vannet 24.5.

GRÅHEGRE

Arten ble sett ved vannet gjennom sommerhalvåret. 2 ind. holdt til her i september og oktober.

KNOPPSVANE

2 fugler lå i vannet i april.

SANGSVANE

I mars og oktober fikk vannet besøk av sangsvaner.

KORTNEBBGÅS

1 ind. holdt til i vannet i månedskiftet september/oktober.

GRÅGÅS

Bestanden av grågjess som holder til i vannet er sterkt økende. Den 2.10 var det 1100 som holdt til på vannet og på jordene der de beitet korn. De høyeste tallene for 1991 og 1992 er henholdsvis 442 og 700 fugler.

SNØGÅS

Fra april til oktober holdt det til snøgjess ved vannet. Slik har det vært de siste årene.

STRIPEGÅS

I mai holdt det til en stripegås ved vannet. Opprinnelsen er usikker, men den kom neppe flygende fra Sentral-Asia.

KANADAGÅS

Kanadagåsa har vist en tilbakegang i 1993 ved Østensjøvannet. Det største antallet som ble talt var 340. I 1991 og 1992 var tallene henholdsvis 400 og 464 fugler. Tilbakegangen kan skyldes punktering av egg. Omtrent 200 egg ble punktert i Østensjøvannet i 1993.

HVITKINNGÅS

Hvitkinngåsa holdt til ved vannet gjennom hele sommerhalvåret. Disse tilhører bestanden som hekker i Oslofjorden og har ikke noe med Svalbard-bestanden å gjøre.

GRAVAND

2 ind. ble sett 20.8.

BRUNNAKKE

Arten opptrer regelmessig både vår og høst i Østensjøvannet.

SNADDERAND

Et par holdt til i vannet i begynnelsen av sesongen. Hannen ble også vist på NRK. Hekking ble ikke påvist.

KRIKKAND

Arten opptrer regelmessig i trekktiden i lite antall.

KNEKKAND

Et par ble sett i vannet i april og mai.

STOKKAND

Dette er fortsatt den desidert mest tallrike anda i området. Det største antallet som ble talt i 1993 var 417 ind. I de to foregående år var tallene 520 i 91 og 544 i 92. Alle disse maksimumstallene stammer fra høsten og inkluderer sesongens ungeproduksjon. Det er mulig hekkingen var svakere i 1993.

SKJEAND

Et par skjeender holdt til i vannet fra slutten av april til slutten av oktober. Selv om de var her hele sommeren ble hekking ikke påvist.

STJERTAND

En hunnfugl ble sett 25.4.

TOPPAND

Arten viser noe økning i 1992 i forhold til 1991. I 1993 viser tellingene at antallet fortsatt er økende. Maksimumstallet på 84 fugler er en kraftig økning i forhold til de to foregående år, 44 i 91 og 51 i 92. Gjennom hele sommeren lå antallet på et høyt nivå, så det dreier seg ikke bare om fugler som er på trekk nordover.

BERGAND

Fra august til begynnelsen av oktober holdt det til 2 bergender i vannet.

TAFFELAND

I juni ble det sett tre hanner i vannet. En hann ble også sett i september og oktober.

KVINAND

Kvinender holdt til i Østensjøvannet gjennom hele året. Dette dreier seg om oversomring, og det var ikke noe som tydet på at kvinanda hekket her.

LAKSAND

Arten ble observert regelmessig i trekkperiodene vår og høst.

SIVHAUK

Et hunnfarget individ seilte omkring litt nord for Bekkasinmyra på østsiden av vannet 16.5.

SPURVEHAUK

Spurvehauken er den rovfuglen man ser oftest i området. Det er flere observasjoner av enslige og parvise fugler gjennom hele året. Den blir sett regelmessig.

HONSEHAUK

Enslige fugler blir sett av og til gjennom hele året.

MUSVÅK

1 musvåk ble observert 29.3.

FISKEØRN

1 fiskeørn ble sett over vannet i april. Den ble også fotografert.

SIVHØNE

Antallet har sunket årlig de siste tre årene. Maksimumstallene for 91, 92 og 93 er henholdsvis 59, 38 og 26 fugler. Hva dette skyldes er uvisst, men tendensen er urovekkende. Kanskje kan det ha noe med nedgangen i hettemåkebestanden å gjøre. Denne situasjonen gjelder ikke for sothone.

SOTHØNE

Bestanden av sothone later ikke til å ha endret seg noe de siste tre årene.

TJELD

Tjeld ble sett ved vannet i mai og i august.

DVERGLO

1 dverglo ble sett 30.6.

VIPE

Vipa ble sett regelmessig fra april til september, men ingenting tyder på hekking.

BRUSHANE

Arten ble sett regelmessig i mai og gjennom sommeren.

HETTEMÅKE

Da tellingene startet i 1991, viste resultatet at det var en klar nedgang i forhold til bestanden på 70-tallet. Tellingene i 1992 og 1993 viser at denne tendensen fortsetter. Hvis man f.eks. ser på maksimumstallene for 91, 92 og 93 som er henholdsvis 3000, 2100 og 1800 fugler, ser man en tydelig nedgang. Selv om det er umulig å fintelle disse fuglene, gir det iallfall en pekepinn på utviklingen. Dette er ikke overraskende. Erfaringer fra Oslofjorden og resten av Norden viser det samme. Hettemåke er for tiden en art i tilbakegang. Derfor blir det spennende å se hvordan dette påvirker de andre artene i vannet.

DVERGMÅKE

Et ind. ble sett over vannet 5. juni.

RØDNEBBTERNE

Et ind. ble sett 7.6.

JORDUGLE

1 ind. ble sett på trekk 1.5. Dette var årets eneste ugle.

SVARTSPETT

1 ind. ble sett 25.9.

DVERGSPETT

Arten holdt til i området i august og september.

VINTERERLE

Vintererle hekker med minst et par. Den ble sett regelmessig fra slutten av mars til oktober.

GJERDESMETT

Arten ble observert regelmessig hele året.

BLÅSTRUPE

En hann ble sett på trekket 9. mai.

RØDSTJERT

Et ind. ble sett 28.8.

RØRSANGER

Fra takrorbeltet langs Østensjøvannet hører man om sommeren flere rørsangere som synger. Det høyeste antall syngende hanner som ble notert var 11 hanner som ble hørt 1.6. De to foregående år ligger også på dette nivået.

SKJEGGMEIS

Dette var uten tvil årets mest spennende gjest. Den 24. april ble arten observert for første gang i vannet da 8 fugler ble sett. Av disse var 3 hanner og 5 hunner. I oktober ble det sett 2 skjeggmeiser på takrorøyene i den sørøstlige delen av vannet. Disse 2 fuglene holdt til her i over 2 uker. De siste årene har skjeggmeisen virkelig gjort "inntog" i Norge. Milde vintre har bidratt til det. Det spors hvordan denne vinteren har påvirket dette innrykket.

STJERTMEIS

Arten ble sett regelmessig gjennom hele året. Reirbygging ble også registrert. Det er uvisst hvordan hekkingen gikk.

LAVSKRIKE

En lavskrike ble observert i flukt sammen med notteskriker og nottekråker da den krysset Østensjøvannet fra vest til øst 21.8. Fuglen kom fra eike/hassellunden bak trafostasjonen på Mangle-
rud og fløy direkte til Kirkeskauen på østsiden. Dette er en meget spesiell observasjon siden denne fuglen holder til i mer høyere-
liggende barskog og sjelden forlater den biotopen.

STÆR

I juli og august pleier det å overmatte en enorm mengde med stær på småøyene i sørenden av vannet. Den 1.9.92 ble antallet anslått til 5000 stær.

ROSENFINK

1 rosenfink ble observert 23.5.

KONGLEBIT

1 konglebit ble observert 3.12.

Fuglearter observert ved Østensjøvannet i 1993

Totalt ble 125 arter observert ved Østensjøvannet i 1993. Tilsvarende tall for 1991 og 1992 er henholdsvis 117 og 108 arter.

	Høyeste antall	Tidligste funn	Seneste funn		Høyeste antall	Tidligste funn	Seneste funn
Toppdykker	42 ind. 17.4	4.apr	24.okt	Trepiplerke		25.sep	
Storskarv	4 ind. 24.5	24.mai		Heiipiplerke	19 ind. 25.4	17.apr	2.okt
Gråhegre	3 ind. 21.6	30.apr	30.okt	Gulerle		28.apr	14.aug
Knoppsvane		10.apr		Vintererle		20.mar	8.aug
Sangsvane	2 ind. 6.3	6.mar	24.okt	Linerle		27.mar	2.okt
Kortnebbgås		2.okt		Sidensvans			
Grågås	1100 ind. 2.10	17.jan	24.okt	Gjerdsmett		9.jan	24.okt
Snøgås	7 ind. 2.10	19.apr	2.okt	Jernspurv		17.apr	2.okt
Stripegås		13.mai		Rødstrupe		28.jan	12.des
Kanadagås	340 ind. 1.8	9.jan	24.okt	Blåstrupe		9.mai	
Hvitkinngås	90 ind. 26.9	17.apr	2.okt	Rødstjert		28.aug	
Gravand	2 ind. 20.8			Steinskvett		15.mai	
Brunnakke	4 ind. 25.4	23.apr	30.sep	Buskskvett		13.mai	29.aug
Snadderand	2 ind. 22.4	22.apr	9.jun	Svarttrost		28.feb	24.okt
Krikkand	16 ind. 28.8	17.apr	1.okt	Gråtrost		9.jan	24.okt
Knekkand	2 ind. 27.4	13.apr		Måltrost		17.apr	2.okt
Stokkand	417 ind. 25.9			Rødvingetrost		12.apr	24.okt
Skjeand	2 ind. 22.4+27.9	22.apr	24.okt	Rørsanger	11 ind. 1.6	1.mai	25.sep
Stjertand		25.apr		Tornsanger	3 ind. 23.5	16.mai	
Toppand	84 ind. 25.4	20.mar	28.nov	Møller		1.mai	1.aug
Bergand	2 ind. 23.8		2.okt	Hagesanger		15.mai	
Taffeland	3 ind. 8.6	8.jun	2.okt	Munk		1.mai	2.okt
Kvinand	30 ind. 17.4	23.jan	30.okt	Boksanger		16.mai	
Laksand	17 ind. april	9.jan	24.okt	Løvsanger	40 ind. 13.5	25.apr	25.sep
Sivhauk		16.mai		Gransanger	4 ind. 2.10	25.apr	2.okt
Spurvehauk	3 ind. 27.8			Fuglekonge	14 ind. 2.10		
Hønehauk				Grå Fluesnapper		17.jun	
Musvåk		29.mar		Svarthvit Fluesn.		23.mai	
Fiskeørn				Skjeggmeis	8 ind. 25.4	24.apr	24.okt
Sivhøne	26 ind. 25.4	24.mar	24.okt	Stjertmeis		9.jan	5.des
Sothøne	37 ind. 2.10	10.mar	28.nov	Granmeis			
Tjeld		9.mai	14.aug	Svartmeis			
Dverglo		30.jun		Toppmeis			
Vipe	6 ind. 19.6	10.apr	12.sep	Blåmeis	60 ind. 2.10		
Myrsnipe				Kjøttmeis	40 ind. 2.10		
Enkeltbekkasin	4 ind. 25.8	12.apr	2.okt	Spettmeis			
Brushane	5 ind. 16.5	16.mai	29.aug	Trekryper			
Skogsnipe	3 ind. 5.5	25.apr		Tomskate		14.aug	
Grønnstilk	2 ind. 10.5	10.mai		Notteskrike			
Gluttsnipe		1.mai		Lavskrike			
Strandsnipe	3 ind. 13.5	13.mai	29.aug	Skjære	145 ind. 16.3		
Storspove	15 ind. 24.4	24.apr		Nottekråke	5 ind. 25.8 og 2.10		
Hettemåke	1800 ind. 1.5	13.mar	24.okt	Kaie			
Dvergmåke		5.jun		Kornkråke	7 ind. 29.4	29.apr	
Fiskemåke				Kråke			
Sildemåke	4 ind. 1.6	20.mar	14.aug	Ravn			
Gråmåke				Stær	5000 ind. 1.9	16.mar	2.nov
Svartbak	3 ind. 17.1	17.jan	24.okt	Gråspurv			
Makrellterne	25 ind. 17.5	15.mai	14.aug	Pilfink			
Rødnebbterne		7.jun		Bokfink		12.apr	2.okt
Bydue				Bjørkefink		23.jan	12.des
Ringdue	121 ind. 1.6	13.mar	2.okt	Grønnefink	200 ind. 30.9		
Skogdue		23.mai		Stillits	25 ind. 26.7	23.jan	2.okt
Jordugle		1.mai		Grønnsisik	130 ind. 2.10	28.feb	
Tårnseiler	157 ind. 1.6	12.mai	25.aug	Tomirisk	3 ind. 25.9		25.sep
Svartspett				Gråsisik			
Grønnspekk		25.jan		Rosenfink		23.mai	
Flaggspekk				Konglebit			
Dvergspekk				Grankorsnebb			
Sanglerke	5 ind. 2.10	16.mar	2.okt	Dompap			
Sandsvale		13.mai	1.aug	Gulspurv			
Låvesvale		25.apr	29.aug	Sivspurv	19 ind. 13.5	20.mar	2.okt
Taksvale		25.apr	14.aug				

Arvingenes side

Ved Finn A. Gulbrandsen

TAFFELAND

Taffelanda er en dykkand som virker ganske kompakt. Hodet kan sies å virke trekantet. Nebbet er relativt langt. Hannens praktdrakt har rødbrunt hode og hals. Brystet og halen er svart. Kroppen er solvgrå. Se etter i en fuglebok hvordan hunnen ser ut.

Taffelanda spiser rotter, blader og knopper av vannplanter. Den kan også spise krepsdyr, insekter i vannet eller snegler o.l.

Arten besøker årlig Østensjøvannet i lite antall.

MYRKONGLE

Et sikkert kjennetegn på myrkonglen er det hvite hylsterbladet. Ingen andre planter i Norge har det. Planten er 20 - 30 cm høy. Den er vakker i blomstringen. Om høsten har den store, koralrøde bær. Bærene er giftige. Myrkongle finnes på hengemyrene rundt vannet.

LAKSAND

Laksanda er vår største fiskeand. Den kan bli opptil 66 cm lang. Den kan forveksles med silanda, men laksanda har ikke den bustede nakketoppen. Det kan være vanskelig å skille de to artenes hunnugler fra hverandre, men laksandhunnen har et skarpt skille mellom den grå halsen og det rødbrune hodet. Silandhunnen har en mer glidende overgang mellom det brungrå hodet og den brungrå halsen. Laksanda spiser for det meste fisk, men den kan også fange krepsdyr og frosk.

Arten kan du se både vår og høst i Østensjøvannet. I oktober/november har det vært over førti individer her enkelte år.

Østensjøvannet

En monografi av Haakon Tveter 1925

Dette er andre del av monografien av Haakon Tveter, som Østensjøvannets Venner har fått av hans etterkommere. Vi har valgt å beholde den i opprinnelige språkdrakt. Ordet monografi betyr "skrift som behandler utførlig et spesielt emne". I forrige nummer av Sothøna fikk vi bl.a. høre litt om hvordan livet ved Østensjøvannet var i perioden 1925 - 1960 med fiske- og badeliv om sommeren, og om salg av is gjennom vinteren. Denne delen tar for seg observasjoner av fiskeartene, fugler, insekter og andre dyr. Monologen avsluttes i neste nummer.

En anden herlighet ved vandet er Fisken.

Vandet er temmelig fiskerikt; paa grund av tilsiget fra de dyrkede marker og bundforholdene findes der en masse smaadyr som er en ypperlig fiskefode, men fisken er lidet værdifuld. Det er væsentlig Abor og Mort, som findes i store mængder, men sjelden opnaar nogen videre størrelse, men er en udmærket fode for den graadige gjedda, som er ganske velsmakende om vaaren, saalænge vandet endnu er koldt, senere blir den mindre god. Den fiskes mest i isløsningen, da den under gydetiden gaar ind i de under flomtiden dannede «flaarer», hvor man med en stang fra land sætter ut korte garn. I gunstige aar kan man fiske nok saa godt. Storrelsen varierer som regel fra et par op til 6 kg, som er den største jeg har faat, men det findes vistnok ogsaa større eksemplarer. Gjeddene fanges ogsaa med slukfaststaaende og roende og skytes om forsommeren, naar den i varmt veir staar oppe i vandskorpen. Den bedøves av skuddet, selv om den ikke træffes, og vender buken i veiret; skytteren maa da i al hast faa fat i den førend den atter kommer til besindelse; man kan faa to eller flere i et skud.

Man skulde tro et den store gjeddemængde aldeles utryddet smaafisken, men denne formerer sig saa hurtig, at man ikke kan spore nogen avtagen, men som sagt, den opnaar sjelden nogen størrelse. Småfisken tages mest ved stangfiske med metemark som agn; ogsaa finmaskede garn og ryser brukes. Ogsaa om vinteren drives fiske paa isen av folk som ikke har andet at bestille, thi utbyttet er vistnok tarvelig.

Tidligere fandtes adskillig Aal i vandet; den var stor og fet; den fagedes med rev, en lang line med mange

boielige kroker og smaafisk som agn. Men omkring 1860 døde aalen ut; om vaaren fandtes der en mængde død aal langs breddene; aarsaken er aldrig helt opklaret, man gjættede paa at den stærke kulde hadde naaet ned til aalen, som formentlig laa i dyndet under flytetorven, men sikkert er det ikke; nok av det, en mængde død aal flot op om vaaren; aalen forsvandt og er - såvidt vites - ikke fisket siden. Efter de nye forskninger formerer jo ikke aalen sig i ferskvand, men den smaa yngel søker op fra sjøen og opholder sig i ferskvandet til den blir avledygtig; da søker den atter ut i saltsjøen for at sætte kursen ut i Atlanterhavet for der at yngle; naar yngelen har naaet en vis størrelse søker den atter tilbake til de gamle steder for at vokse sig stor. Nu er forbindelsen mellem sjøen og Østensjøvandet stængt ved saa mange fabrikker og dammer at aaleyngelen ikke kommer frem, skjønt den skal kunne passere kortestrækninger over land, saa det er nok saa forklarlig at aalen blev borte. Der er senere i 1890 sluppet endel aaleyngel i vandet, men uten resultat.

Foruten den omtalte store aaledod indtræffer der av og til stor dodelighet paa anden fisk, idet der kreperer en masse, helst paa vaarsiden. Aarsaken er formentlig mangel paa luft og surstoff under isen, og utvikling av skadelige gasarter fra den dyndede bund. Fisken søker da til aapninger i isen og til utlopsrenden, hvor den i halvdød tilstand fanges i sækkevis; det er især abor og mort som stryker med, men ogsaa den seiglivede gjedde. Man skulde tro at en saadan stordod rent vilde utrydde fisken, men efter et par aars forlop er bestanden like stor om end størrelsen er mindre.

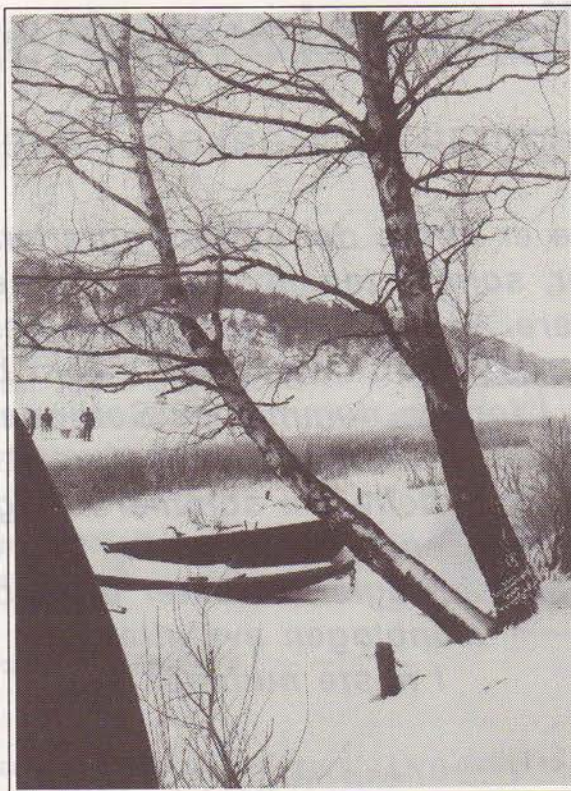
Disse fiskearter - abor, mort, gjedde og aal er vistnok de oprindelige i vandet; man har gjentagende forsøkt

at forbedre fiskebestanden ved indførelse av værdifuldere arter, men hittil med lidet held. I Selskapet for Norges Vels direksjonsmote d. 5te mars 1829 «fremla vicepræs et brev til Generalkrigskommissær Rode, Grosserer Young og Skibskaptein Trepka indeholdende nogle Spørgsmaal betræffende Fiskerierne i Østensjøvandet, Nøklevandet og Lutvandet, hvorom den avtraadte Direktion var blevet enig, men som først nu er blevet ekspedert». Brevets indhold og sakens videre skjæbne er det ikke lykkedes at faa rede paa. Karus som er en almindelig damfisk, er forlængst med held sluppet i vandet og har formeret sig godt; der fiskes ofte noksaa store eksemplarer, men den smaker, ialdfald om sommeren, av mudder. Efter konferanse med autoriteter som professor Rasch og fiskeriinspektør Landmark nytter det ikke at forsøke med ørretagtige fiskearter, man maa holde sig til karpeagtige eller andre som trives paa mudderbund.

Spesielt anbefales Gjørs, en aborart, som er en meget god fisk, særlig anseet i Sverige. Ved banemester Honens bistand forskaffedes i 1878 endel av denne fiskeart fra Øieren, men saavidt mig bekjendt har man ikke senere seet noget til den.

Fiskeretten tilhører naturligvis grundeieren, som kan forby fiske paa sin grund. Men dette respekteres ikke; spesielt om vaaren og sommeren vrimler det av fiskere og skyttere, som traaker op de blote jorder, graver mark, gjør op ild og anretter saa meget skade, at fiskeriet, som skulde være en herlighet for grundeierne, tværtimot blir en plage. Enkelte driver endog fiskeri som næringsvei i sommertiden, da det er «hus under hver busk»; saaledes er det «Sophus paa flaaten» velkjedt, liksom «Dampkjøkkenet» i Manglerudaasen lyser i sommernatten.

Man har forsøkt at hindre uvæsenet ved fredning, forbud, opslag og averitssementer, men uten nytte. Et strængt opsyn er det eneste effektive, men det falder for kostbart, hvorfor man gjentagende har henvendt sig til politiet og ydet dette en ekstrabetaling forat fore opsyn i den værste tid, men selv dette har lidet for-

Vinterbilde fra Østensjøvannet år 1904
Oslo bymuseum

Foto: A. Wilse

maaet, idet politiet selvfølgelig kun leilighetsvis kan være tilstede.

Tidligere fandtes Krebs i utlopsrenden og ved den første store oprensning i 50 aarene sankedes flere spand fulde, senere er den forsvundet men skal endnu findes i Loelven. Jeg slap engang endel krebs i kværrenden paa Østensjø, men har senere ikke seet noget til den.

Av større dyr har ingen særlig hat sit tilhold ved vandet; det er kun leilighetsvid de besøker det. Saaledes hænder det ikke saa sjelden at elgsdyr svømmer over; i 1862 blev et saadant forfulgt med baater og dræpt på en mindre human maate av landbrukslever paa Abildsø. Siste

gang en elg saaes svømmende over vandet var høsten 1921. En vinter holdt en hvitræv til paa isen og kunde sees hver morgen fra veien indtil den en vakker dag blev skudt.

Av fugle er der derimot et større utvalg, dog ikke som standfugle, men som mer eller mindre kortvarige gjæster. Det er først og fremst forskjellige andearter fra stokanden til den lille krikand som endnu tildels hækker ved vandet, skjont det nu blir mere og mere vanskelig for den at undgaa krybskytterne. Et par skjeldnere andearter er skudt her. Tidligere saaes ofte Lom på vandet likesom enkelte større vadefulgle, men nu er det kun strandsnipen som holder til her. Vandets insektfulde overflate er naturligvis et godt jagtfelt for svaler og linerler. Efter sterk søndenvind kan enkelte maaker forvilde sig herop, likesom Fiskeørnen undertiden har vist sig.

Tidligere kunde man om vinteren se den livlige Fossekall i bækken ved Rognerud, nu er den imidlertid forsvundet.

I den bratte Tallbergaas er en stor kløft, som gaar under navn av Carl XII's hule, skjont vistnok uten historisk grund; i den bratte fjeldvæg har Taarnfalken i mange aar havt rede og i mine guttedage bemægtigede senere general Ole Hansen og jeg os æggene ved hjælp av en lang stang med en jernose i den ene ende fra den motsatte side av kløften. Det var jo en begivenhet for os gutter, som var ivrige ægsamlere.

Høsten 1923 blev en sjelden Fugl skutt ved Østensjovandet. Det var en Sultanhone (porphoria polischatus), som hører hjemme i Indien, og kun en gang før er truffet her i landet, nemlig ved Orrevandet paa Jæren; det er en vadefugl av størrelse som en liten hone. Det smukke eksemplar er utstillet i det Zoologiske museum paa Toien.

At der er en mængde vandrotter, salamandre, padder og lop er en selvfølge, og det er en nok saa livlig koncert av de sistnævnte under yngletiden av vaaren. En gang omkring 80 aarene var paa en eller anden uforklarlig maate en fremmed froskart kommet ned i et myrhuil paa Abildsøsiden og vakte vor store nysgjerrighet ved sin eiendommelige og høilydet kvækken hver aften, indtil det lykkedes at fange den og bringe den til Universitetet. Det har imidlertid ikke lykket mig at faa rede paa hvilken art det var. Flodperlemuslingen findes av ganske betydelig størrelse, men jeg har ikke hørt om noget fund av perler.

Ang. insektlivet i og ved Østensjovandet har den kjendte entomolog bergmester Ths. Münster velvillig meddelt følgende:

«For mig har Østensjovandet været et kjærnt sted, hvorhen jeg ofte har søkt for at studere faunaen, helt fra jeg i skoledagene omkring eller allerede for 1870 som en stadig ledsager av gamle gartner N. G. Moe paa Toien paa hans turer i byens omegn avla mit første besøk deroppe. Jeg har endnu fra disse mine første turer dit erindring om hvorledes jeg paa et aspestræ like ved landeveien under de bratte hamrer under Opsal tok en sjelden praktbille, som netop var ifærd med at krype ut av stammen, hvor den hadde levet som larve, og om at vi nede paa myren utenfor fandt larvene av den store vaker sommerfugl Svalehalen (Papilio machaon) paa den der voksende Selsnæpe. I de senere aar har jeg ogsaa ofte været deroppe og da har jeg særlig besøkt nordenden av vandet like øst for utlopet paa Manglerud grund, hvor en undersøkelse av myren mellom vidiekraftene har leveret en stor mængde sjeldne for den slags lokaliteter eiendommelige former; særlig tidlig om vaaren like efter isloosningen var ofte utbyttet stort. Her har jeg for første gang i 1897 fundet en for videnskapen ny art, en liten kortvingedækket bille (en Staphylinide Amalium Münsteri) som er blitt beskrevet

av en Wienerentomolog og opkaldt efter mig og som først for et par aar siden er fundet et andet sted, nemlig ved Stenkjær - dens eneste nære slektning er fundet i Shanghai i Mongoliet. Foruten denne store raritet har omgivelserne her leveret en mængde andre sjeldne biller - det er kun disse jeg kjender og arbeider med. Det er selvfølgelig liten mening i at ramse op en hel del latinske navne som for fagfolk vilde være bevis for denne min paastand, men jeg tror, jeg uten at si for meget kan uttale, at faa lignende lokaliteter har bragt mig saa mange interessante arter som Østensjovandet og det kunde derfor være fristende at slaa på tanken om, at dele av vandets omgivelser burde fredes som naturpark, saa man derved holdt vedlike den interessante fauna som der findes. Man har nemlig her ved og i vandet rikt repræsenteret det dyreliv, som holder til saavel i hængemyrene og disses overgang indover til kratskogen som i selve vandet og i den rike sivvegetation som kanter dette. Jeg vil ikke si at ikke andre steder kunde være likesaa interessante, men derom vet vi jo litet, her er forholdene imidlertid kjendte.»

Siste delen av denne monologen kommer i neste nummer av Sothøna

FLISLEGGER RØRLEGGER

Fornøyd med ditt gamle bad?
Ikke det? Kontakt oss da vel...

Vår spesialitet: Full modernisering av bad og kjøkken. 14 år i bransjen.

Butikkutstilling og utsalg av:
Baderomsinnredninger, sanitærutstyr, rørdeler og fliser. Pensjonistrabatt!

Håndverksservice:

Snekker. Flislegger.
Elektriker. Rørlegger.

DØGNVAKT
94 20 14 48

Bademiljø-Experten a.s
Aut. rørleggermester Freddy Botner

Butikk og kontor:
(v/Oppsal T-banest.)

Østmarkvn. 4
0687 Oslo

Tlf.: 22 26 26 25

Fax: 22 27 60 06

bademiljø

- DIN RØRLEGGEBUTIKK

Sothøna presenterer:

Oppsynsmannen ved Østensjøvannet

Paul Henrich Berger Hansen

Paul Henrich Berger Hansen er ansatt hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus i forurensingsseksjonen. Som biolog med limnologi som spesialfelt er det selvsagt vannforurensingsproblemer han til daglig arbeider mest med. Berger Hansen er også en dyktig ornitolog, så han dekker et bredt biologisk spekter.

Østensjøvannets Venner er svært fornøyd med at det er ansatt en oppsynsmann for Østensjøvannet naturreservat, men hva går denne jobben egentlig ut på?

Jeg skal passe på at vernebestemmelsene overholdes, etterse at reservatskiltene fra Miljøverndepartementet får stå i fred, og erstatte skilt som har forsvunnet. Det er gledelig å registrere at de fleste skiltene har fått stå i fred hittil. I noen grad informerer jeg også publikum om de store og varierte naturkvaliteter området har å by på.

Østensjøvannet er kjent for sin enorme bunndyrteitet og sine økologiske særegenheter. I alt er området helt klart av nasjonal betydning.

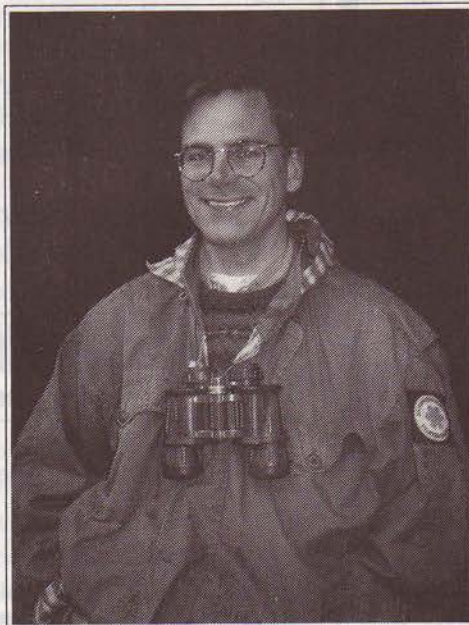
Problemer i området er:

- for det første at en del hundeeiere ikke overholder båndtvangen. Ved Østensjøvannet naturreservat skal hundene holdes i bånd året rundt. "Hunden min gjør aldri noe galt" er et vanlig svar jeg får ved påtale. Imidlertid forstår de fleste at det er nødvendig med båndtvang av hensyn til fuglelivet.
- for det andre at noen plukker planter i reservatet. Dette er strengt forbudt av hensyn til bevaring av den viktige våtmarkvegetasjonen. Heldigvis er det lite utbredt.

- for det tredje har det vært problemer med reirfoto-grafering fra kamouflasjetelt. Dette er i strid med vernebestemmelsene, da slik aktivitet vil virke negativt på fuglelivet.

Hva med fisking?

Fisking er kanskje det største problemet. Fiske i isfri årstid er forbudt. Dessverre er det noen som ikke respekterer forbudet. De tramper ned vegetasjonen i våtmarksområdene og lager stier, som åpner for rev, katt og hund samt andre fiskere. Konsekvensen er at fuglene forstyrres på hekkeplassene, samt skade på vegetasjonen. I tillegg mistes ofte sluk og sener som er farlige for fugler og pattedyr. Det er innlysende at slik kan vi ikke ha det i et naturreservat.

Er det tiltak du mener bør gjennomføres for reservatet?

En skikkelig buffersone mangler flere steder. Det er anlagt plen helt ned til vannspeilet. Dette medfører ekstra stort press på selve våtmarksområde, og har bl. a. skapt erosjonsproblemer. Noe av det opprinnelige landskapet bør gjenskapes ved å plante inn vegetasjon som naturlig hører hjemme her. Da vil jordsmonnet bindes bedre, og det blir mindre erosjon. Den type vegetasjon det her er snakk om, vil rense sigevannet på en langt bedre måte enn plen gjør. Dermed vil dette bidra til bedret vannkvalitet. De store

plenarealene har skapt grunnlaget for den kraftige økningen av innførte gjess. Kanadagåsa tar hekkeplasser fra norske arter. Dette er et menneskeskapt problem som kan bekjempes bl.a. ved å tilbakeføre plenarealer til opprinnelig natur. Punktering av kanadagåsegg må også intensiveres.

Positive tiltak som er gjennomført?

Vann- og avløpsetaten i Oslo Kommune har gjort en kjempeinnsats i Østensjøvannets nedslagsfelt i 1991-1992. Ca. 32 millioner kroner er nedlagt for å rehabilitere ledningsnettet. Dette betyr at mindre forurensing tilføres Østensjøvannet. Det er grunnlag for optimisme. Hvis nå kommunen stimulerer grunneierne til å bedre stikkledningene sine, har vi enda mer å hente for å bedre vannkvaliteten. Det vil ta lang tid for

Østensjøvannets vannkvalitet er tilfredsstillende. Dette skyldes bl.a. lagring av fosfor etc. i sedimentene.

Hvorfor er det nødvendig å ta vare på landskapet førørig rundt Østensjøvannet? Er ikke naturreservatet stort nok?

Nei, svarer Berger Hansen. Presset på området er stort. Skal vern ha noe verdi, nytter det ikke bare å verne vannspeilet. Det haster med å ta vare på buffer-sonen og den varierte naturen rundt vannet.

I fjernsynsprogrammet 12. mai 1993 fra Østensjøvannet uttalte Fylkesmannens representant at området på mange måter er i minste laget som det er. Hva mener du om et slikt utsagn?

Det er jeg enig i, avslutter Paul Henrich Berger Hansen. Østensjøområdet er lite nok som det er.

AKTIVITETER

Sommeren og høsten 1994

Styret ønsker alle vel møtt til våre aktiviteter!

- 12. juni:** Østensjødagen på Østensjø gård, kl. 13-16.00. **OBS! Regnvær = avlysning.** For 3. år på rad arrangerer vi en kulturfeiring på Søndre Østensjø gårds tun. Leikaringen Symra og Østensjø Janitsjar har allerede lovet opptreden. Det blir også ponnier, hest og vogn m.m. Finn Schau er konfransier og leser eventyr på låvebrua. Det blir salg av kaffe, kaker, is og brus, stands og omvisninger.
- 15. juni:** **Clean Air Games på Lambertsseter.** Friidrettsstevne med verdensstjerner. ØVV er medarrangør.
- 29. juni:** **Omvisning.** Vandring i Østensjøvannets storstue med Marianne og Grete som guider. Kle dere etter været og mot fram til en hyggetur denne sommerkvelden. Fremmøte i sydenden kl. 18.00.
- 24. aug.:** **Omvisning ved Norsk ornitologisk forening.** Start fra brua (sydenden) kl. 18.00.
- 26. sept.:** **Medlemsmøte på Skøyenåsen skole, kl. 19.00.** Østensjø gårds historie ved Finn, som tar for seg gården fra steinalderen til i dag. En del "nye" bilder presenteres. Visste du at Anna Kolbjørnsdatter har eid gården? Mot fram og få greie på mer om gården som har gitt vannet navn.
- 22. nov.:** **Medlemsmøte på Folkets Hus, Abildsø, kl. 19.00.** Husker du Cathrine Senjes fengslende foredrag om Oslos ostre bydeler på Skulledrustua? En rekke nye bilder presenteres, og hun fortsetter foredraget om Oslo Øst etter Sigurd Senjes hyldningsverk om vår del av byen.

Møteplan for styremøtene i ØVV i 1994

Dato: 31.5, 9.6, 25.8, 22.9, 20.10, 17.11.

Østensjø gård

Forrige artikkel handlet om steinalderfunn ved Østensjø gård, ribbungehøvdingen Audun Austansjor og om kirken som eide svært meget av jorda i Aker på 1400-tallet.

Finn

I 1536 ble reformasjonen innført ved påbud fra Kongen. Eiendommene som lå under den katolske kirke ble nesten alle overtatt av Kongen. Han var dermed den største godseier i Aker. Rundt århundreskiftet eide kronen godt over halvparten av all jorda. Ti prosent var privat og resten kontrollerte kirken. På grunn av pengemangel hadde ikke kronen annet valg enn å selge, eventuelt bygsle bort eiendommene.

I 1660 ble eneveldet innført og salg av kronens gods skjøt stor fart. Eiendommer som tidligere var pantsatt ble nå solgt til dem som hadde pante-rettigheter. Eiendomsforholdene i Oslo-området gjennomgikk derved endringer.

Omkring 1700 eide kronen kun 1% av jordegodset i Aker. Rundt 85% av eiendommene var på private hender. Resten tilhørte kirken.

Det var likevel ikke den alminnelige Aker-bonde som eide gårdene. Det var først og fremst velstående byborgere som hadde råd til å sikre seg krongodset. Kortfattet kan vi si at før 1650 var embedsmenn den ledende eiendomsgruppen. Deretter overtok de store skogeierne og den nye plankeadelen det meste av godset. Fram mot 1800-tallet overtok de rike handelsmennene i Christiania Akersgårdene.

Jordeiendommene var samlet på relativt få hender. Det meste av kunnskapen om gårdene er naturlig nok om godseierne. Brukerne vet vi dessverre alt for lite om. Men utviklingen gikk som seg hor og bor i retning av at brukerne overtok gårdene. Omkring år 1800 eide bondene ca. 40% av Aker-gårdene. Som vi skal se, gjelder denne utviklingen også Østensjø gård.

Fra 1536 til 1660 var Østensjø i kronens eie. I denne perioden ble Østensjø drevet som et vanlig gårdsbruk.

Østensjø gård rundt århundreskiftet
Oslo bymuseum

Foto: A. Wilse

I registeret til «Rente til Aggershus» fra 1560 kan man finne navnet «Grim Østensjø». Han var brukeren på den tiden. «Grim Østensjø skatter 1 pund malet» står det i registeret.

Den første som bygslet Østensjø gård var Oberberghauptmann Kristofer von Hönneken. Fra 1651 bygslet han både Østensjø og Østre Skøyen (dvs. Nordre Skøyen). Von Hönneken

døde i 1655 og etterlot seg forfalne hus. Bygningene var vanskjøttet fordi gården ble drevet som en plass under Skøyen.

Skøyen var en langt større gård enn Østensjø på denne tiden. I 1656 ble Østensjø delt i to selvstendige gårder, og bygslet bort hver for seg. Søndre Østensjø ble bygslet bort til Gulbrand Lauritsøn, og Nordre Østensjø til Halvor Kjeldsen. Navnet Anders Østensjø er å finne i fogdregnskapene fra 1656. Han hadde betalt 60 riksdaler for å bygsle Østre Skøyen med underliggende ødegård. Anders Østensjø hadde overtatt Skøyen etter von Hönneken, men ikke Østensjø. Navnet kan tyde på at han var den tidligere brukeren til von Hönnekens eiendommer, og at han fikk mulighet til å overta disse da Oberberghauptmann Kristofer von Hönneken døde.

I følge en bok om Akerhus Len 1657-58, drev Povel og Gulbrand Østensjø, Østensjø-gårdene for Lauritsøn og Kjeldsen.

De to gårdene hadde tilsammen 5 hester, 13 kyr og 7 sauer, men «ingen Gjeder og ingen Svin». Det store antall hester tyder sannsynligvis på at det lå en del skog under Østensjø. Siden ferdselsveien fra Enebakk og inn til Christiania gikk gjennom tunet på gårdene, så lå jo mulighetene tilrette for bi-inntekter på samferdselssektoren.

Forts. neste nr.

Takk til våre sponsorer

<p>AUTOKRAFT ½ Dekk - Felger - Montering Harry Fetts vei 4, Bryn Tlf.: 22 27 23 50</p>	<p>LAMBERTSETER FOTO Tlf.: 22 28 05 03 Lambertseter Senter</p>	<p> PHILIPS</p>	
<p>Oppsal Apotek Haakon Tveters vei 94 0686 Oslo Tlf.: 22 26 11 97</p>		<p>RAMM ANNE INNRAMMING Ekebergvn. 193 B 1162 Oslo Tlf. 22 74 26 88</p>	<p> <i>Manglerud senter</i> Manglerud Blomster Manglerud senter 22 26 15 54</p>
<p> Oppsal Senter Manglerud Senter Tlf. 22 26 32 94 Tlf. 22 27 67 80</p>		<p>TA EN OPTISK SYNSPRØVE Bøler Brillesenter & Ur A/S Bøler Senter Tlf. 22 26 22 68 Medlem av Norges Optikerforbund</p>	
<p>Lambertseter Blomster Lambertseter sentrum Tlf.: 22 28 10 75</p>	<p> <i>Jørgensen</i> MATSENTER Østensjøveien 74</p>	<p>NARVESEN Lambertseter sentrum TIPPING, RIKSTOTO Stort utvalg i LESESTOFF, MUSIKK, KIOSKVARER</p>	<p>Lambertseter Kro Langbølgen 3 (Lambertseter sentrum) 1150 Oslo, tlf. 22 28 03 22</p>
<p> STATOIL Service Bøler Bølerlia 1 0691 Oslo Tlf. 22 26 32 32</p>	<p>Isabels Helsekost Lambertseter Senter Nord Tlf. 22 29 04 36</p>		<p>Litteraturen om Østensjøvannet finner du hos oss Deichmanske bibliotek Oppsal senter Tlf. 22 27 72 10 Lambertseter senter Tlf. 22 29 63 00 Bøler senter (Søndagsåpent) Tlf. 22 26 23 50</p>
<p> <i>Krinkelkroken</i> KAFFE - TE - GAVER Manglerud Senter Tlf. 22 27 14 70</p>		<p>INTEROPTIK Manglerud AS Optiker Harwiss Manglerud Senter, 0612 Oslo Tlf. 22 26 20 39.</p>	
<p>Bøler Apotek Bølerlia 4 0691 Oslo Tlf.: 22 26 44 95</p>		<p> STATOIL Service Østensjø Låvevn. 70 Tlf. 22 26 33 35</p>	
<p> <i>Garden Huset</i> avd. Manglerud Senter Tlf.: 22 26 18 94</p>	<p> centra <i>for god mat</i> centra-mat as Manglerud Senter 22 26 53 96</p>		

Ti års hardt arbeid for bevaring av Østensjøvannet.

Østensjøvannets Venner ble dannet i 1983 som en løst gruppe som arbeidet for å få avvist byggeplanene ved Abildsø gård i 1983. ØVV greide oppgaven. I Oslo formannskap ble det, i 1984, bedt om at «Østensjøvannet snarest sikres mot ødeleggelse. Kommunen bes derfor fremme sak overfor statlige myndigheter om sikring etter naturvernloven».

Etter at bystyret i Oslo hadde avvist de nevnte byggeplanene i 1983, gikk daværende eiere av gården til sak mot Oslo kommune. Kommunen vant på alle punkter, bortsett fra at de ble dømt til å betale prosjekteringsutgifter vedrørende byggeplanene. Hverken kommunen eller saksøkerne var fornøyd med avgjørelsen, og de anket dommen fra byretten inn for lagmannsretten. I Østensjøvannets Venner var vi blåoyde som gikk og ventet på en rettskraftig avgjørelse.

Høsten 1988 var følgende kunngjøring å lese i pressen:

Endret Reguleringsplan

I medhold av Plan- og bygningsloven av 19. mai 1985 kunngjør vi herved at vi har påbegynt med endret reguleringsplan for gnr. 160, bnr. 1 og 439,

Abildsø Nordre

Hele området på ca. 150 da. er idag regulert til landbruksformål og spesialområde/bevaring (gårdsanlegget). Den vestlige del av området, ca. 70 da. planlegges til boligformål, den østlige del av området (mot Østensjøvannet) til fri-område. Hovedbygningene søkes opprettholdt som spesialområde/bevaring, ny virksomhet vurderes (næring, offentlig og privat service). Adkomst forutsettes fra Plogveien og Smedbergveien.

Eventuelle henvendelser kan rettes til :

A/S Selvaagbygg

v/siv. ark. Sunniva Jakhelln, Postboks 100
Vinderen, 0319 Oslo. Tlf. 02/14 36 90.

Det ble på ny innkalling til møte hos Eirik Wærner. Denne gang møtte Anne Lise Rindal, Inger Johanne Arnesen, Randi Aune, Per Mathisen, Øyvind Mæland, Dag Wærner, Erik Damsgaard og Finn A. Gulbrandsen i tillegg til Eirik samt representanter fra pressen. Erik Damsgaard hadde hatt sine private tunge utspill om Østensjøområdet i avisen. Han var sjokkert over forfallet. Dette så han langt bedre enn de fleste andre fordi han hadde oppholdt seg flere år i utlandet. Etter en kort diskusjon ble det besluttet å starte en forening. Det ble nedsatt et interimstyre der Erik Damsgaard var leder. Vi måtte også informere bydelspolitikere og publikum om hva som kunne skje dersom Abildsø gård ble utbygget. Strategien var å sjekke med fagfolk at påstandene våre stemte. Bekreftelsen kom ganske fort. Ytterligere utbygging ved Østensjøvannet ville få alvorlige konsekvenser for dyre- og plantelivet.

Samtidig med denne informasjonskampanjen dro vi i gang en underskriftsaksjon. Folk var topp motiverte. På Oppsal og Manglerud var det køer for å skrive under når vi hadde stand.

I Østensjø, Bøler og Lambertseter bydel møtte vi stor forståelse. Bydelspolitikere skjonte raskt at våre naturfaglige standpunkter var riktige. Verre var det i Manglerud bydel. Bøler hadde allerede på egen hånd avvist en idrettshall ved Eterveien. I Rådhuset ble vi stort sett godt mottatt av alle partier, men det var ikke like lett å overbevise alle at fagfolkene/ekspertene hadde rett.

Samtidig skulle vi holde pressen orientert. Vi fikk raskt over 10.000 underskrifter. Det var valg høsten 89. Østensjøvannet var valgkampssak! Merkvordige politiske utspill i pressen førte til at vi måtte arbeide natten gjennom med pressemeldinger. Flere pressemeldinger ble levert rundt kl. 04.00 om natten. Dødtrotte kom vi oss opp på jobb ved åtte-tiden. Spenningen var på topp. Ville pressen ta inn pressemeldingen

dagen etter? Det var godt å ha Erik. Han disponerte tiden som han ville, dro ned i redaksjonene og diskuterte og argumenterte. Stort sett fikk vi inn pressemeldingene etter diskusjon fra Eriks side.

Det var en knallhard tid. Uten godt samhold, topp humor og enormt god støtte fra Østensjøbyens innbyggere, ville vi ikke klart det. Vi fikk brev fra tilhengerne våre, publikum oppmuntret oss når vi sto på stand - stå på, ikke gi dere! Denne perlen vil vi ikke miste.

Det var ingen tvil - Østensjøbyen og Oslos innbyggere ønsket Østensjøområdet som det ligger i dag.

Vi fikk også avvist turnhallen som var planlagt i vannets nordende. Her fikk vi eventyrlig støtte fra Østensjø bydel.

3. april 1990 ble Østensjøvannets Venners første årsmøte avholdt. Interimstyret hadde holdt det gående i 13 måneder. Erik ble valgt til ØVVs først offisielle leder. Forøvrig bestod styret av Grete Zahl, Anne Lise Rindahl, Per Mathisen, Øyvind Mæland, Inger Johanne Arnesen, Randi Aune, Marinne Østbye, Kari Lonstad og Finn A. Gulbrandsen. Foreningen hadde da ca. 1.350 medlemmer.

Parallellt med byggeplanene gikk «Verneplan for våtmarker» ut til horing.

I bystyret 26. juni 1989 var denne saken oppe. Bystyrets flertall gikk inn for hele «skjotselsplan-området» med unntak av vestsiden av Abildsø gård. Mindretallet ønsket også vestsiden inn i verneplanen.

Vi var litt skuffet, men sto på. Vi visste vi hadde nok en sjanse.

Idéen om en stiftelse ble brakt på banen. Stiftelsen skulle arbeide for å bevare bygningsmassen. Med foreningen som sekretariat ble det arrangert innsamlingsaksjoner. 20.500 underskrifter, opprettelsen av stiftelsen sammen med et helhetssyn på området gjorde at Byplan-kontoret gikk inn for å avvise forslag til omregulering av Abildsø gård. Dette ble fulgt opp av et enstemmig bygnings-råd som bl.a. vedtok (14.05.91): - «Bygningsrådet har lagt vekt på Fylkesmannens og Riksantikvarens begrunnelse for vern av nasjonale og regionale verdier, og oppfordrer statlige

På stand med Østensjøvannets Venner Foto:Grete Zahl

myndigheter til å avklare områdets verneverdi etter eget lovverk.»

Vedtaket betød et vendepunkt for saken. Endelig et tverrpolitisk vedtak som viste at Oslos politikere skjønnte hva saken dreide seg om.

Vedtaket medførte også at foreningen fikk Østlandssendingens torsdagsblomst. Både kultur- og miljøvernprisen

i Norge fra The Conservation Foundation i Storbritannia, ble tildelt Østensjøvannets Venner som hedersbevisning for det arbeidet vi hadde nedlagt.

Solid laginnstas fra foreningen viste at det nytter. Uten en enorm støtte i Østensjøbyen hadde dette ikke vært mulig.

Finn

Leserbrev:

Til Sothøna

Fikk lyst til å sende dere en liten epistel om hvilke fuglearter vi har registrert i vår lille hage i rekkehusbebyggelsen i Plogveien. Siden vi er meget interessert i fuglefaunaen, forer vi regelmessig hele vinterhalvåret og har stor glede av dette. Kikkerten ligger klar i stuen, og etter hvert begynte vi å notere ned hvilke fugler vi fikk besøk av:

kjottmeis	blåmeis	spettmeis
svartmeis	gråspurv	gulspurv
jernspurv	pilfink	grønnfink
bjerkefink	bokfink	gråtrost
rodvingetrost	svarttrost	linerle
rodstjert	blåstrupe	stær
skjære	kråke	spurvchauk
due	måke	stokkand
munk	dompap	gråsisik
grønnsisik	flaggspett	fuglekonge
sidensvans	grå fluesnapper	rodstrupe
gransanger (el. lov-)	sivsanger (litt usikker)	

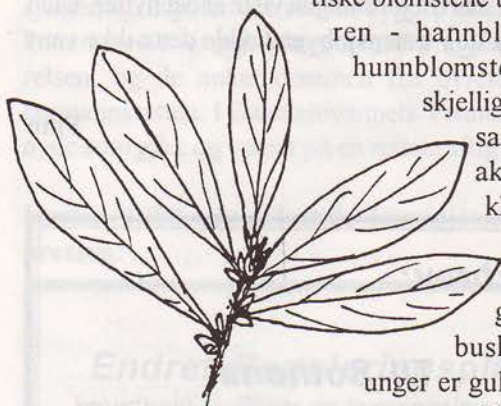
Hilsen Unni Handeland

Jan Wesenberg arbeider ved Norges Landbrukshøyskole, der han for tiden underviser i botanikk.

Vierne ved Østensjøvannet

Av Jan Wesenberg

Brorparten av de buskene vi ser rundt Østensjøvannet, hører til slekta *Salix*, på godt norsk kjent som vier, selje og pil. Dette er en ganske lett gjenkjennelig gruppe, selv om den omfatter mange arter, som ikke alltid er helt lett å se forskjell på, og som i tillegg ofte krysser seg med hverandre.

GRÅSELJE

Alle har de samme karakteristiske blomstene tidlig på våren - hannblomster og hunnblomster på forskjellige busker - samlet i tette aks eller raker. Velkjent under navnet gåsunger. Hannbuskenes gåsunger er gule, og faller av etter blomstringa, mens hunnplantene har mer grønnaktige aks som blir sittende til de

små, lette frøene med et sveveapparat av hår frigjøres og blir spredt med vinden.

Vi har rundt 30 *Salix*-arter i Norge, ville eller forvillete. Ved Østensjøvannet har vi fem arter (hvis vi ser bort fra noen planta piletrær), og disse fem er det ganske greit å holde styr på.

Den vanligste er gråselja. Dette er de karakteristiske tette, grågrønne buskene som en finner i kanten av våtmarka rundt hele vannet og Bogerudmyra. Den har ganske lange (opptil 10 cm), grålodne blad som er breiest nær spissen, og filtodne kvister. Ved basis av hvert blad sitter det som regel to små blad som kan falle av utover sommeren (de kalles oreblad eller akselblad). Unge gråseljer har en ganske regelmessig halvkuleformet fasong, med tett greinverk helt ned mot bakkenivå. Gråselja er en lavlandsplante som bare er vanlig på nedre Østlandet. Den krever fuktighet og en del næring, og er typisk ved næringsrike innsjøer. Den er en utpreget pionerart, som kolonise-

rer våtmarksområder, og i sin tur viker plassen for sumpskog av f.eks. bjørk, svartor eller gran.

Innimellom gråseljene ved våtmarka vokser ofte spredt en annen art, istervier. Den har glinsende blanke, grønne, spisse blad som er skarpt sagtannete i kanten. I enden av hver bladtann sitter det en blank liten kjertel. Den skiller seg fra vierne flest ved at rakkene henger ned, mens de hos de andre artene står opp. Hunnistervierens raker henger på lenge utover vinteren, og er da lett synlige i det nakne greinverket. Istervier er en østlig plante, som finnes helt nord til Finnmark, men som er sjelden på vestkysten.

Den vanlige selja er i motsetning til disse ikke noen våtmarksart. Den foretrekker noe tørrere grunn, og vokser gjerne i skogkanter og løvkrautt. Særlig karakteristisk er den på gammel beitemark og enger som gror igjen, før bartrær og andre skogstrær får innpass. Selja har ganske breie og butte blader, breiest på midten, stive, med uregelmessig buklete kant, grå på undersida og grønne på oversida. Som unge er de lodne, men utover sommeren blir de som regel temmelig blanke. Den mangler gråseljas oreblader. Gamle seljer kan bli ganske kraftige trær, og huser ofte en rik lav- og moseflora på stammen. Selja er vanlig i det meste av landet.

ISTERVIER

Gråselja har en lillebror, ørevieren. Den har også blad som er breiest nær enden og oreblad,

men bladene er oftest under 5 cm lange og ikke så langsmale som gråseljas, og kvistene er mer eller mindre snaue. Ørevieren er som regel under manns-høyde, og den vokser på fuktig grunn i lavlandsstrøk helt nord til Nordland. Den vokser gjerne på ganske skrinn mark, og er vanlig ved tjern og på torvmark i små forsenkninger i barskogstrakter, blant annet i Østmarka. Ved Østensjøvannet finnes det en del ørevier i åsen på Manglerudsia.

Den femte vierarten, og den mest anonyme, er svartvieren. Den har blad som ser ut omtrent som små seljebled, men de er tynnere og mykere, og snaue bortsett fra på oversida av midtnerven i bladet. Svartvieren vokser i sumpskog og på annen fuktig mark. Ved Østensjøvannet kommer den gjerne inn når gråselja begynner å bli gammel og tynges ut, og fortsetter

som et innslag i bjørke- eller oreskogen som følger gråselja. Den er vanlig i hele landet.

Kikk litt på buskene når du neste gang du går tur ved vannet. I alle fall de tre første burde du kunne finne ganske lett.

**Løsning på
"Hjernetrim for store og
små" på side 32
i Sothøna nr. 7**

1c, 2a, 3b, 4a, 5c, 6c, 7c, 8a,
9b og 10c.

Takk til våre sponsorer

<p>Støtt apotekene i lokalmiljøet</p> <p>LAMBERTSETER APOTEK</p> <p>Langbølgen 1, 1150 Oslo</p>	<p>KARINETTE FRISØR SALONG</p> <p>Enebakkveien 203 Tlf.: 22 29 10 14</p>
<p>GULLÅREN</p> <p>Manglerud Senter Tlf.: 22 26 15 46</p> <p>Åpent: Mand.-Fred. 10.00-19.00 Lørdag 09.00-16.00</p>	<p>Mary Bjørk Modeller</p> <p>Lambertseter Senter Nord Tlf.: 22 28 98 35</p>
<p> BØLER GARTNERI OG BLOMSTERFORRETNING</p> <p>BØLER GÅRD - 0690 OSLO TELEFONER 22 26 01 95 - 22 26 09 34</p>	
<p>BRYN Trykkservice als</p> <p>Ved siden av Bryn senter. Trenger du trykksaker? Vi har kort leveringstid og lave priser. Tlf. 22 27 13 53 - Fax 22 27 01 23</p>	
<p>- Valget er enkelt -</p> <p>Møller Ryen</p> <p>STORSENTER FOR BIL</p> <p>Enebakkveien 154 v/Ryenkrysset Tlf.: 22 68 18 90</p> <p>Åpningstider: Mandag - Fredag: 07.00 - 20.00 Lørdag: 10.00 - 15.00</p>	

<p>Bøler CATERING AS - god mat av alle slag -</p> <p>Tlf.: 22 26 26 79</p>	<p>Esso</p> <p>MANGLERUD BENSINSTASJON</p> <p>Enebakkveien 139 - 0680 Oslo Tlf.: 22 67 75 15</p>
<p>MANGLERUD APOTEK</p> <p>Manglerud Senter</p> <p>Åpningstider: Mandag - Fredag 09.00 - 17.00 Lørdag 09.00 - 13.00</p>	
<p>BRUKS - HUNDEN</p> <p>- alt i hundeutstyr</p> <p>Vi skreddersyr utstyr til DIN HUND.</p> <p>ÅPENT: Mandag - Fredag 11.00 - 18.00 Lørdag 11.00 - 16.00</p> <p>Østensjøvn. 74, 0678 Oslo v/Bryn senter Tlf. 22 27 69 99</p>	<p>Eduard FETT & C</p> <p>Utleie av småindustri lokaler</p> <p>Harry Fetts vei 4</p> <p>MORINGERS MATHUS</p> <p>Selskapsmat Tlf.: 22 67 64 90</p>
<p>DIN NÆR BUTIKK FOR HERREKLÆR</p> <p>FRANK SÆTHER HERREKLÆR</p> <p>MANGLERUD SENTER 2. ETG. TLF.: 22 27 60 03</p>	

Massiv motstand mot gravlund på Abildsø

av Alf Skjeseth

Et massivt flertall av høringsinstansene vender tomme ned for forslag om å legge gravlund på Abildsø gård. Men flere lokale instanser på Manglerud og Abildsø utmerker seg i motsatt retning. Bydelsutvalget i bydel 12 og menighetsrådene på Manglerud og Abildsø tilhører et lite mindretall i høringsrunden som ønsker gravlund lagt til Abildsø gård.

En serie alternativer til nye gravplassområder i Oslo var i fjor høst lagt ut til offentlig høring. 22 bydelsutvalg, vel 80 offentlige eller private instanser og et hundretalls enkeltpersoner sa sin mening om ett eller flere av forslagene. I søndre Oslo er det forslag om å bruke åkerland på Abildsø gård til gravlund som har vakt størst - og overveiende negative - reaksjoner.

En lang rekke natur- og miljøorganisasjoner, landbruksmyndigheter, Riks- og Byantikvaren, offentlige instanser for miljø- og friluftsinnteresser og frivillige organisasjoner med spennvidde fra Manglerud/Star til Bøler Fritidsklubb til Østensjøkoret til Foreningen for Lambertseter gård går sterkt og entydig mot gravlund på Abildsø gård, av hensyn til de samlede verneinteressene i området. De fleste faglige argumentene skulle etterhvert være godt kjent for Sothonas lesere.

Mental helse

Høringsrunden viser hvor sterkt vernearbeidet for Østensjøvannet er forankret, også i miljøer som har sitt daglige virke langt fra vannets nærrområde. Et eksempel er Oslo-avdelingen av foreningen Mental Helse, som i sin argumentasjon for å bevare området urørt slår fast at "området er viktig for medlemmenes mentale helse. Dersom planene realiseres, vil flere av medlemmene måtte innlegges på institusjon".

Fylkeslandbruksstyret, Riksantikvaren og miljøvern-avdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus varsler alle at de vil reise såkalt statlig innsigelse dersom planer om gravlund på Abildsø gård blir videreført. Dette innebærer et utsettende veto som vil heve saken opp fra kommunal til statlig myndighet.

Menighetsråd i utakt

Østensjø bydelsutvalg slår fast at gravlund på Abildsø gård - eller ved Eterveien - vil være i strid med bydelsens strategiske ønske om å verne Østensjøvannet i henhold til naturvernloven. Bøler bydelsutvalg inntar et mellomstandpunkt, ved å mene at Abildsø gård "er et mulig gravplassområde", men at det bør sees i

sammenheng med verneplan for vannet. Manglerud bydelsutvalg vil også ta hensyn til natur- og friluftsinnteresser, men er likevel "positiv til at det arbeides videre med gravplass" på Abildsø gård. Alle de tre bydelsutvalgene avviser Eterveien som ønskelig alternativ.

Ikke overraskende er det de kirkelige myndighetene i byen som går varmest inn for gravlundsforslagene nær Østensjøvannet. Det er likevel bemerkelsesverdig at enkelte av de lokale menighetsrådene er høringsrundens mest kritikkløse talsmenn for gravlund på Abildsø gård. Et enstemmig Abildsø menighetsråd går så langt som til å si at det foreslåtte arealet på gården er "meget velegnet", blant annet fordi området på den måten kan sikres som del av grøntområdet rundt Østensjøvannet.

Manglerud menighetsråd er splittet og i tvil, men anbefaler likevel Abildsø gård. Lambertseter og Nordstrand gjør det samme, mens Bøler menighetsråd går klart mot Abildsø på grunn av tungvint kommunikasjon og verneinteressenes engasjement. Fra resten av byen kan vi notere at Uranienborg menighetsråd går mot omdisponering av Abildsø gård til gravplass.

Både Oslo biskop og Prosten i Søndre Aker støtter gravplass på Abildsø. Det samme gjør byens sentrale Eldreråd, som kaller Abildsø "den eneste gode løsning".

Alternativer

Både menighetsrådene og andre legger vekt på mangelen på gravplassområder i søndre deler av Oslo. Selv om de færreste ønsker å se bort fra verneinteressene knyttet til Østensjøvannet, er det flere som lander på forslag om Eterveien eller Abildsø gård i mangel av gode alternativer.

Dette er momenter som også verneinteressene må ta i betraktning, slik Østensjøvannets Venner har gjort i sin høringsuttalelse. Her blir det tatt til orde for alternative gravplasser på Prinsdal skytebane, Tveten gård, den tidligere tyske krigskirkegården på Ekeberg, Store og Lille Li på Klemetsrud.

En rekke organisasjoner og enkeltpersoner sluttet seg i løpet av høringsrunden til reaksjonen fra Østensjøvannets Venner. Av 64 private høringsbrev, delvis med stort antall underskrivere, uttaler 61 seg mot gravlund nær Østensjøvannet.

Forskrift om vern av Østensjøvannet naturreservat i Oslo kommune og fylke

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, §8, jfr. §10 og §§ 21, 22 og 23 er et våtmarksområde ved Østensjøvannet og Bogerudmyra i Oslo kommune, vernet som naturreservat ved kgl. res. av 2. oktober 1992 under betegnelsen «Østensjøvannets naturreservat».

II

Det vernet område berører følgende gnr./bnr.: 144/1008, 146/1, 146/4, 146/5, 146/13, 147/1, 147/30, 160/10, 160/439, 161/1, 163/4,9.

Reservatet dekker et areal på 539 dekar, hvorav 209 dekar er landareal.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med vernet er å bevare et viktig våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon i vann og på land er vernet mot enhver form for skade og ødeleggelse. Nye plantearter må ikke innføres.
2. Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade og ødeleggelse med de unntak som følger av pkt. V - VII. Bruk av skytevåpen er forbudt. Hunder skal holdes i bånd. Utsetting av vilt og fisk er ikke tillatt.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de naturgitte forhold, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, brygger og båtfester, opplag av båter, hensetting av campingvogner o.l., framføring av nye luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for torrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. Motorisert ferdsel til lands og til vanns, samt lavtflygning under 300 m over reservatet er forbudt. Forbudet omfatter også bruk av modellbåter

og modellfly. Bruk av seilbrett er forbudt.

Bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel er ikke tillatt. Fiske er ikke tillatt i den isfrie perioden.

Camping, teltslaging og bruk av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt.

Det er forbudt å gjøre opp ild.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i rednings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsoyemed.
2. Vedlikehold av eksisterende stier og kanaler.
3. Vedlikehold av tidligere opptatte grofteavlop som drenerer tilgrensende jord- og skogbruksarealer, etter at forvaltningsmyndigheten er varslet.
4. Motorisert ferdsel til lands i forbindelse med tillatt jordbruksdrift og vedlikehold i medhold av forvaltningsplan.
5. Sanking av bær og matsopp.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

1. Felling av vilt som forårsaker vesentlig skade.
2. Bygging av pumpehus, legging av ledninger for vanningsanlegg, oppføring av gjerder m.m.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre forvaltningstiltak i samsvar med verneformålet. Det kan utarbeidesforvaltningsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av forvaltnings-tiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra verneforskriften når formålet med vernet krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med vernet.

IX

Forvaltningen av verneforskriften tillegges Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

ÅRSBERETNING 1993

A. FORENINGEN

1. STYRET

Styret har fra 15. februar 1993 bestått av:

Leder:	Finn A. Gulbrandsen
Nestleder:	Marianne Østbye
Sekretær:	Selma Monsen
Kasserer:	Gerd Hansen
Styremedlemmer:	Kari Lønstad, Manuel Rojas
Varamedlemmer:	Guro Aandahl, Hanne Skram Johann Mollatt, Erik Wasrud

Grethe Brosstad har hjulpet styret med kontorarbeid da Selma Monsen flyttet midlertidig til Lillehammer 1.10.93.

Ved siden av det nødvendige arbeidet med verneplanen har styret lagt vekt på å rette opp driftsunderskuddet fra ifjor.

2. STYREMØTER M.M.

Det har vært holdt 10 styremøter og et møte om økonomien i foreningen. Arbeidsutvalget har hatt 10 moter. AU har hatt telefonisk kontakt når dette har vært nødvendig. Det har vært arrangert 1 kontaktmøte med gruppen.

3. MEDLEMMER

Foreningen hadde ved årets utgang 1871 hovedmedlemmer. Inkludert husstandsmedlemmer og foreninger/firmaer har ØVV 2546 medlemmer.

4. MEDLEMSMØTER

Det er holdt 4 medlemsmøter i 1993.

15.2. **Årsmøtet** på Skullerudstua (113 deltagere) med påfølgende lysbildekåseri v/Sigurd Senje (170 fremmøtte). Tema: Vi i Østensjøbyen. Per Mathisen underholdt.

31.3. **Jubileumsmøte**. Lysbildekåseri v/Viggo Ree, vår internasjonalt kjente dyretegner. Tema: Hvordan en dyretegning blir til. Sang ved vår internasjonale operasanger Knut Skram, akkompagnert av pianisten Lennart Wolfgran. 100 fremmøtte i Skøyenåsen skoles aula.

21.9. **Premieutdeling i ØVV's fotokonkurranse "Mennesket og naturen 1993"**. Lysbildekåseri ved naturfotograf Jørn Areklett Omre. 45 fremmøtte på Skullerudstua. Østensjø gitartrio underholdt.

22.11. **Sør-Amerikansk aften**. Forsker Svein Dale viste lysbilder og kåserte om Sør-Amerikas natur. Østensjø gitartrio spilte Sør-Amerikansk musikk og akkompagnerte Evert Taube viser som publikum sang. 80 fremmøtte i Skøyenåsen skoles aula.

Takk til alle som har deltatt på medlemsmøtene. En spesiell takk til foredragsholderne og til våre usedvanlig dyktige kunstnere og underholdere.

5. AKTIVITETER 1993

26.5. Norsk ornitologisk forening (NOF) inviterte til **fugletur** rundt Østensjøvannet. Knut Eie, Paul Henrich Berger Hansen og Thorleif Hellen ledet turen. Ca. 50 deltagere.

6.6. ØVV arrangerte **fotosafari** ved Østensjøvannet. Staale Dahlberg ledet turen - 2 deltagere.

14.6. **Kveldsvandring** fra Nordre Skøyen hovedgård langs oldtidsveien til Østensjøvannet med informasjon om oldtidsveier og historikk. Det var 15 deltagere.

3.7. **Slåttengaksjon** med 3 deltagere.

25.8. NOF inviterte til **fugletur** rundt Østensjøvannet. Knut Eie ledet turen. 14 deltagere.

26.8. ØVV ledet **fugletur** rundt Østensjøvannet grunnet feilinformasjon i Arbeiderbladet. 2 deltagere.

6. "SOTHØNA" - MEDLEMSBLAD FOR ØVV

Foreningen ga i 1993 ut "Sothøna" nr. 6 og 7. ØVV får mye ros for medlemsbladet. Det har blitt holdt 6 redaksjonsmøter og 7 arbeidsmøter. Bladet er et viktig bindeledd mellom styret og medlemmene.

Følgende har tegnet annonse i Sothøna i 1993:

ABB Miljø - Norsk Viftefabrikk A/S	Miniature
Domus (Lambertseter)	Øyvind Mæland
Ekløw Scandinavia A/S (Fuji)	Narvesen (Lambertseter senter)
Exact reisebyrå A/S	Odd Nerlien A/S
Gardinhuset Manglerud	Oppsal Apotek
Finn Reinert Gulbrandsen	Philips
Bjørg og Roger Hagen	Porselen og Hobby
m/ Tormod og Bjørnar	RammAnne
Roger Hagen A/S	Schrøders Foto
Hellstrøm Flygel og Piano	Statoil Service Bøler
Isabels Helsekost	Statoil Service Østensjø
Isle of Man	Sønsterud Sport A/S
Jørgensen matsenter	TimeFoto (Majorstua)
Lambertseter Blomster	Ulrikke A/S
Lambertseter Foto	Unnis Helsekost
Lambertseter Kro	Yngvil Forlag
Manglerud Blomster	Østensjø bydel
Manglerud bydel	Østre Aker Natur og ungdom.
Manglerud Sol og Video	

Bladet er også en svært viktig del av vår informasjon til politikere, byråkrater m.fl. Bladet blir også solgt i Østensjøbyen.

7. MEDLEMSERVICE

"Sothøna" er gratis for foreningens medlemmer. Det er i tillegg sendt ut to informasjonsbrev til hovedmedlemmer.

Det gis medlemsrabatt på ØVV's T-skjorte og luftfoto av Østensjøvannet.

Kun medlemmer får kjøpt foreningens nål.

En stor takk til Hanne Blesvik og postgruppa for kjempeinnsats ved utsendelse av post m.m.

B. UTADRETTET VIRKSOMHET

1. FOTOKONKURRANSE

Også i 1993 arrangerte ØVV en stor fotokonkurranse. Temaet var "Mennesket og naturen".

Juryen besto av Henry Kjærli (Cannor A/S), Gunnar Rokseth (Ekløw Scandinavia A/S) og Vidar Ibenfeldt (Timefoto A/S). Marianne Hansen Østbye fra ØVV har fungert som juryens sekretær. Cannor, Ekløw, Timefoto og foreningen ga premier til konkurransen.

2. DET NORDISKE KULTURLANDSKAPSFORBUNDET

Forbundet utgir tidsskriftet "Nordisk Bygd". Tidsskriftet kommer ut i hele Norden. ØVV har bidratt med en artikkel og foto om Østensjøområdet til blad nr. 6 - 7 som utkom i februar 1993.

3. ØSTENSJØDAGEN

Søndag 13. juni arrangerte ØVV Østensjødagen for andre gang.

Publikum fikk oppleve Knut Skram, Ellen Nicolaysen, Neil Dodd, Leikarringen Symra, Østensjø janitsjar og Finn Schau fra TV-2. 4-H og Lofsrud gård stilte med dyr på Vassenga. ØVV og 4-H arrangerte natursti, Natur- og Ungdom, 4-H, ØVV og NOF hadde stand. NOF hadde fugleomvisning, og ØVV hadde historisk omvisning. Det ble solgt kaker og kaffe m.m. Barna fikk ride på ponni og kjøre med hest og vogn.

Takk til alle som gjorde Østensjødagen mulig.

En stor og varm takk til Anne Margrethe Møkleby, Gunnar Smith og de andre i sameiet Østensjø Gård som lot oss feire dagen på Søndre Østensjø tun.

4. "MINNA WETLESEN-DAGEN"/STAND

14. mars arrangerte ØVV stand for å markere dagen for grunnleggelsen av Minna Wetlesens husmorskole på Abildsø gård (Grunnlagt 17. mars 1865.). Det ble som vanlig servert gratis kaker og kaffe.

5. DEN INTERNASJONALE FUGLEFESTIVALEN

Søndag 10. oktober markerte ØVV denne dagen i samarbeid med NOF. Det ble arrangert to fugleturer, det var anledning til å se fugl i teleskop, delta på natursti eller motta informasjon på stand ved

Østensjøvannet. Hele 100 personer (!) deltok på omvisningene i regnvær.

6. MØTEVIRKSOMHET - OFFENTLIGE ETATER, POLITISKE PARTIER M.M.

Det er tatt kontakt med Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen og Miljøverndepartementet pr. brev og telefon i alt 5 ganger.

ØVV har vært i møter med Arbeidsformidlingen, Byantikvaren, Byrådet, Byutviklingskomiteen, Bøler bydel, Kristelig Folkeparti, Lambertseter bydel, Manglerud bydel, Plan- og Bygningsetaten, Riksantikvaren, og Østensjø bydel. Foreningen var representert i et åpent møte om Kommunedelplanen for gravlundsarealer arrangert av Kirkevergen.

Det er holdt innlegg i åpen halvtime i Bøler og Manglerud bydelsutvalgsmøter - i alt 19 møter.

7. MØTEVIRKSOMHET - NÆRINGS LIV/LOKALMILJØ/PRESSE M.M.

Foreningen har vært i møter med Aftenposten, Arbeiderbladet, arkitekt Stein Høglund, Beckholm reklame, Bryn Rotary, Cannon A/S (Cannon), Clean Air Games/Lambertseter IF, Eklöv Scandinavia A/S (Fuji Film), Norsk A/S Philips, Oslo Øst, Oslo Søndre, Sameiet Østensjø gård, Timefoto, Yngvil forlag - i alt 21 møter.

8. INFORMASJON

Foreningen har stått bak 20 avisinnlegg om Østensjøvannet i 1993.

Aftenposten har hatt tre og Arbeiderbladet to større oppslag om Østensjøvannet i 1993. Østensjøvannet er nevnt minst 82 ganger i forskjellige oppslag i pressen. Forøvrig er det gitt informasjon gjennom intervjuer o.l. i Radio 1, Radio OK og Østlandssendingen, i alt 6 ganger.

Foreningen har trykket og solgt en rapport om fuglelivet ved Østensjøvannet i 1991 og 1992. Knut Eie har laget rapporten.

ØVV har hatt 3 stands, -1 på Lambertseter, 1 på Manglerud og 1 på Oppsal utenom arrangementer spesielt nevnt i årsmeldingen. En stor takk til Kristin Kvarme og standgruppa.

Det er delt ut ca. 5000 løpesedler med opplysninger om Østensjøområdet og oppfordring til å melde seg inn i foreningen. Takk til alle som har hjulpet til med dette.

9. REPRESENTASJON OG SEMINARDELTADELSE

Foreningen har vært representert/deltatt i:

- Clean Air Games, arrangementskomiteen.
- "Gåsegruppa" i Oslo (som ØVV tok initiativet til)
Her sitter representanter fra Fylkesmannen, Miljøetaten, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, Park- og Idrettsvesenet, Viltneimnda og ØVV.
- Skjotselsplangruppa for Østensjøvannet. (I alt 6 møter). I skjotselsplangruppa sitter representanter fra Miljøetaten, Park- og idrett, Vann- og Avløpsetaten, Universitetet i Oslo v/ Botanisk museum og Zoologisk museum, Norges Naturvernforbund og Østensjøvannets Venner.
- Østensjøvannets kulturfond.

10. KÅSERIER, EKSURSJONER, BEFARINGER, OMVISNINGER M.M.

Det er holdt kåseri for Bøler AUF. ØVV har arrangert omvisning for Abildsø barnehage, Bekkelaget Rotary, Bryn Rotary, Prinsdal eldresenter, St. Georgs Gildene, i alt 5.

Det har vært befaring med Bryn Rotary, Byantikvaren, og representanter fra Byrådet, oppsynsmannen, Park- og Idrettsv, "Skjotselsgruppa for Østensjøvannet", i alt 7. Vi har deltatt i planleggingen av Norsk A/S Phillips gå-dag, der vi også hadde stand.

Kakebakere søkes

Kan du tenke deg å bake en kake til foreningen nå og da?
Vi trenger kaker for salg på medlemsmøter og andre arrangementer i foreningens regi.
Ring Grethe Brosstad på 2227 5180 og meld deg som baker.

11. ALMANAKKEN 1994.

ØVV har i 1993 solgt almanakker. Opplaget var 3000. Følgende gjorde det mulig å utgi almanakken:

Østensjø bydel	ABB Miljø - Norsk Viftefabrikk A/S
Manglerud bydel	Odd B. Jølstads begravelsesbyrå
A/S Oppsal samfunnshus	Skullerudstua
Statoil Service Abildsø	2 Brødre a/s
Roger Hagen A/S	Tannlegene Storhaug,
Eklöv Scandinavia	Årving og Myhre
Hurtigruta Bilglass A.S.	Hellstrøm Flygel & Piano
Exact Reisebyrå	Falch hurtigtrykk
Motor Forum Abildsø A.S	TK-ventilasjon a.s.
Landsbanken	Yngvil forlag.
Norsk A/S Philips	

C. DIVERSE

I. UTARBEIDELSE AV PLANER FOR ØSTENSJØOMRÅDET

ØVV har samarbeidet med arkitekt Stein Høglund og Østensjøvannets kulturfond for å få laget en presentasjon av hvordan området kan se ut i fremtiden og hvordan bygningsmassen kan brukes. Arbeidet er sluttført og lagt frem for en del politikere, Riksantikvaren, Byantikvaren m.fl.

2. FUGLETAKSERING

NOF og ØVV har taksert fuglelivet ved Østensjøvannet. Venneforeningen har administrert tellingene. Hele 124 arter ble observert i 1993. Ny art ved vannet - Skjeggmeis - den 197. arten som er observert gjennom tidene.

3. PLANTEREGISTRERING

Etter oppfordring fra ØVV har Norsk Botanisk Forening registrert planter i skjotselsplanområdet i 1993. En fylldig rapport blir laget ferdig i 1994.

4. VANNKVALITETEN

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) har undersøkt vannkvaliteten i Østensjøvannet. ØVV holdes orientert.

5. NATUR- OG KULTURSTI

ØVV fikk avslag på søknaden om penger til natur- og kultursti fra Direktoratet for naturforvaltning. Dermed falt også søknaden til Manglerud bydel som ville bevilge oss penger.

6. GOLFBANE OG GRAVLUND

ØVV har sendt inn formelle merknader til Plan- og Bygningsetaten der vi ikke kan godta hverken golfbane eller gravlund ved Østensjøvannet. Protesten skjedde i samarbeid med Østensjøvannets Kulturfond.

7. OSLO OG OMLAND FRILUFTSRÅD

ØVV har etter invitasjon meldt seg inn i Oslo og Omland friluftsråd.

D. VIKTIGE BEGIVENHETER

1. Det er hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus ansatt **opp-
synsmann** for Østensjøvannet naturreservat.
2. Fylkeslandsbruksstyret, Fylkesmannen og Riksantikvaren har **varslet innsigelse** til Plan- og Bygningsetaten dersom ikke Nordre Abildsø tas ut av Kommunedelplanen for gravlundsarealer. Fylkesmannen har varslet innsigelse også på området ved Eterveien, og Riksantikvaren vurderer innsigelse på det samme området.
3. NRK "Ut i naturen" 12. mai 1993 fra Østensjøvannet.

Fjernsynet sendte direkte fra Østensjøvannet i 50 minutter 12. mai. Flott reklame for området. ØVV hadde i den anledning et planleggingsmøte og 4 befaringer m.m. med NRK. Takk til alle som hjalp til fra foreningen.

**ØVV beklager sen postgang
ved utsendelse av siste
medlemsutsendning.**

Ren luft – rent vann Miljøteknologi er vårt bidrag til en bærekraftig utvikling

Du og jeg og alle andre – store som små – trenger luft, vann og mat. Faktisk akkurat i denne rekkefølgen. Voksne forbruker omkring 15 kilo luft, 2 kilo vann og 1 kilo matvarer hver dag.

Forurenset luft og vann skader ikke bare naturen, men også menneskers og dyrs helse og velvære. ABB Miljø Norsk Viftefabrikk har siden starten i 1932 arbeidet med miljøteknologi. Med 500 ansatte og over en milliard i omsetning er vi i dag landets ledende miljøbedrift. Våre systemer og konstruksjoner for rensing av luft og vann, gir et vesentlig bidrag til miljøkvalitetene ute og inne.

ABB Miljø Norsk Viftefabrikk
Ole Deviks vei 10, 0666 Oslo
P.O.Box 6260 Etterstad, N-0603 Oslo, Norway
Tel: +47 22 72 90 00. Fax: +47 22 65 10 94.
Telegram: «Norsk Vifte». Telex: 71745 vifte n

ABB